

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню магістра

здобувача Волошиної Марії Олегівни

(ПІБ)

академічної групи 072М-23з-1 (заочна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Управління ліквідністю банку (на прикладі АТ КБ

"ПриватБанк")»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Дереза В.М.			
Рецензент	Рожко Ю.В.			
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букреєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню магістра

здобувачу **Волошиній Марії Олегівні** академічної групи **072м-23з-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**
(код і назва спеціальності)

На тему: **«Управління ліквідністю банку (на прикладі АТ КБ "ПриватБанк")»**
затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **13.11.2024р №1483-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	02.09.2024-10.09.2024
Розділ 1	Теоретичні основи управління ліквідністю в банківських установах	11.09.2024-30.09.2024
Розділ 2	Аналіз ліквідності АТ КБ «Приватбанк»	01.10.2024-20.10.2024
Розділ 3	Оптимізація та удосконалення управління ліквідністю в АТ КБ «Приватбанк»	21.10.2024-10.11.2024
Розділ 4	Оцінка ефективності запропонованих заходів	11.11.2024-30.11.2024
ВИСНОВКИ	Узагальнення результатів дослідження, формулювання практичних рекомендацій	01.12.2024-04.12.2024
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	05.12.2024-09.12.2024

Завдання видано _____

(підпис керівника)

Дата видачі завдання **01.07.2024 р.**

Дерева В.М

(прізвище, ініціали)

Дата подання до екзаменаційної комісії **13.12.2024 р.**

Прийнято до виконання _____

(підпис студента)

Волошина М.О.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Волошина М.О. – Управління ліквідністю банку (на прикладі АТ КБ "ПриватБанк"). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

У першому розділі систематизовано теоретичні засади управління ліквідністю банківської установи, зокрема досліджено нормативно-правове регулювання, методи оцінки ризиків та вплив зовнішніх внутрішніх факторів.

У другому розділі проаналізовано фінансово-господарську діяльність АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2023 роки, зокрема оцінено показники ліквідності, фінансові показники, що стосуються доходів капіталу коефіцієнтів, структуру активів і пасивів банку, а також виявлено проблеми в управлінні ліквідністю.

У третьому розділі розроблено рекомендації щодо вдосконалення управління ліквідністю. Зокрема, запропоновано впровадження автоматизованих систем управління ризиками та прогнозування ліквідності, а також адаптацію міжнародних стандартів із використанням зелених технологій до умов українського ринку.

Четвертий розділ присвячений моделюванню та прогнозуванню ліквідності банку на основі багатофакторного регресійного аналізу та сценарного моделювання. Прогнозування здійснено на 2024–2025 роки, враховуючи вплив макроекономічних і геополітичних факторів.

ЛІКВІДНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, NSFR, LCR, GAP-АНАЛІЗ, ПРОГНОЗУВАННЯ.

ABSTRACT

Voloshina M.O. Bank liquidity management (based on the example of JSC CB "PrivatBank"). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Master's qualification work in specialty 072 Finance, banking, insurance and stock market. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The first section presents the theoretical foundations of liquidity management in commercial banks. It examines modern concepts of liquidity management, the role of regulatory frameworks H6, LCR and NSFR, and international best practices.

The second section focuses on an in-depth analysis of PrivatBank liquidity indicators, including LCR, NSFR, and the structure of assets and liabilities.

The third section proposes practical recommendations for improving liquidity management in PrivatBank. These include implementing automated liquidity forecasting systems, optimizing the structure of assets and liabilities, enhancing the diversification of funding sources, and integrating adaptive strategies for geopolitical risk mitigation.

The fourth section evaluates the impact of macroeconomic and geopolitical risks on liquidity. Using regression analysis and forecasting, the study demonstrates the correlation between geopolitical instability, inflation, and exchange rate volatility with a decline in liquidity metrics, particularly NSFR.

LIQUIDITY, RISK MANAGEMENT, FINANCIAL STABILITY, NSFR, LCR, GAP ANALYSIS, FORECASTING.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ.....	10
1.1. Сутність та значення ліквідності в банківській діяльності.....	10
1.2. Нормативно-правове регулювання ліквідності банків в Україні.....	12
1.3. Міжнародні стандарти та підходи до управління ліквідністю.....	15
Висновки до розділу 1.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	19
2.1. Аналіз пруденційних показників ліквідності.....	19
2.2. Аналіз структури активів та пасивів банку.....	32
2.3. GAP-аналіз банку та виявлення проблемних аспектів ліквідністю банку....	45
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	57
3.1. Прогнозування та планування ліквідності: застосування сучасних інструментів.....	57
3.2. Використання нових фінансових інструментів.....	59
3.3. Розробка стратегії управління ліквідністю банку.....	60
Висновки до розділу 3.....	65
РОЗДІЛ 4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ЗАХОДІВ.....	68
4.1. Вплив макроекономічних і геополітичних факторів на ліквідність банку...68	
4.2. Оцінка ефективності застосуванням трендових моделей.....	70
Висновки до розділу 4.....	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

ВСТУП

Актуальність дослідження обумовлена зростанням глобальної геополітичної напруженості, що створює серйозні виклики для стабільності банківських систем у всьому світі, зокрема в Україні. Військові конфлікти, економічні санкції, політична нестабільність та інші зовнішні шоки значно впливають на фінансову стійкість банківських установ, що вимагає від банків здатності швидко адаптуватися до нових умов і забезпечувати належний рівень ліквідності в умовах кризи.

Фінансова стабільність банківської системи — це ключовий аспект для забезпечення загальної економічної безпеки країни. У зв'язку з військовими діями на території України та економічними санкціями, що були введені проти агресора російської федерації, банківські установи опинилися в умовах надзвичайної напруги. Суттєві обмеження доступу до міжнародних ринків капіталу, висока волатильність валютного ринку, зростання кількості непрацюючих кредитів NPL — все це створює виклики для підтримання стабільності ліквідності банківських установ як на короткостроковому так і на довгостроковому горизонті часу. Наприклад, дослідження Kliestik et al. (2020) підкреслює, що зростання геополітичної нестабільності безпосередньо впливає на ключові показники ліквідності, такі як LCR_{BV} (коефіцієнт короткострокової ліквідності за всіма валютами), LCR_{IV} (коефіцієнт покриття в іноземній валюті), та NSFR (коефіцієнт чистого стабільного фінансування) [1].

Зміна макроекономічних умов та нестабільність фінансових ринків ставлять перед банками нові вимоги до управління ліквідністю. На даний момент більшість наявних моделей управління ризиками недостатньо враховують вплив зовнішніх геополітичних факторів, що робить необхідним розробку нових підходів, які здатні передбачати та враховувати ці зміни. У цьому контексті наукові дослідження Zhuchenko та Shulga (2023) вказують на важливість впровадження адаптивних моделей управління ризиками, які враховують не тільки макроекономічні, але й геополітичні аспекти [2].

Особливо актуальним є розвиток та адаптація інноваційних підходів до управління ліквідністю, таких як багатofакторне моделювання та впровадження системи випереджальних індикаторів, що дозволяють своєчасно реагувати на зовнішні зміни. Це є необхідним для збереження стабільності банківської системи, яка піддається постійним потрясінням з боку зовнішніх негативних чинників, включаючи коливання валютних курсів та регуляторні зміни. Базель III ставить високі вимоги до ліквідності, і для українських банків адаптація цих стандартів вимагає нових підходів до прогнозування та управління ризиками ліквідності [3].

Роль геополітичних факторів у формуванні ризиків банківського сектору є надзвичайно важливою для банківської системи України. Геополітичні конфлікти та санкційні обмеження значною мірою впливають на стабільність грошових потоків, доступ до міжнародних фінансових ресурсів та можливості залучення капіталу. Більшість сучасних підходів до управління ризиками зосереджені на макроекономічних та ринкових факторах, тоді як зовнішньополітичні фактори залишаються в недостатній мірі дослідженими. У зв'язку з цим актуальним є розробка методів, які враховують вплив геополітичних чинників на фінансову стабільність та підтримання оптимального рівня ліквідності банків.

Метою даної роботи є розробка комплексного підходу до оцінки впливу геополітичних факторів на фінансову стійкість банківських установ України. Це дозволить оцінити стан ключових показників ліквідності ($LCR_{ВВ}$, $LCR_{ІВ}$, NSFR, Н6), а також запропонувати стратегії, тобто науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення оптимізації управління ліквідністю в умовах підвищеної невизначеності.

Мета та завдання дослідження. Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

1. Проаналізувати теоретичні основи управління ліквідністю банків.
2. Дослідити основні підходи до визначення та оцінки ліквідності банків.

3. Аналіз динаміки ключових показників ліквідності АТ КБ "ПриватБанк" за період 2018-2023 років із прогнозом на 2024-2025 роки.
4. Розробити рекомендації щодо вдосконалення механізмів та підвищення ефективності управління ліквідністю в умовах невизначеності.
5. Оцінка впливу макроекономічних факторів та геополітичних ризиків на показники ліквідності банківської установи.
6. Здійснити моделювання та прогнозування ліквідності на основі даних АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є система управління ліквідністю банківської установи, що визначає її фінансову стабільність. Предметом дослідження є інструменти, методики та підходи до управління ліквідністю, які застосовуються в банку протягом досліджуваного періоду.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як аналіз і синтез, порівняльний аналіз, статистичний та регресійний багатофакторний аналіз, моделювання та прогнозування що базується на основі реальних фінансових звітів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2023 років. Дані про вплив макроекономічних факторів також використовувалися для оцінки ключових показників ліквідності банку.

Інформаційна база. Інформаційна база дослідження ґрунтується на офіційній фінансовій звітності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2023 років, нормативно-правових актах Національного банку України, рекомендаціях міжнародних організацій, таких як Базельський комітет з банківського нагляду, та науково-методичних розробках вітчизняних і зарубіжних вчених із наукометричних баз даних.

Інноваційність та наукова новизна. Наукова новизна дослідження полягає у створенні інтегральної методології оцінки впливу геополітичних ризиків на фінансову стійкість банківських установ. Запропонована методологія включає багатофакторне регресійне моделювання, що дозволяє

оцінити вплив зовнішніх ризиків на ключові показники ліквідності. Вперше досліджено взаємозв'язок між динамікою показників ліквідності та зовнішніми політичними змінами, що дозволяє прогнозувати їхній вплив та розробляти адаптивні стратегії для управління ліквідністю.

Прикладна та практична цінність. Прикладна цінність роботи полягає у розробці рекомендацій для підвищення ефективності управління ліквідністю банківської установи. Впровадження автоматизованих систем моніторингу, інструментів хеджування валютних ризиків та цифрових технологій забезпечить стабільність банку навіть за умов постійних змін ринкових умов. Практична значущість роботи полягає у значущому внеску в підвищення стійкості банківської системи України.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження були представлені в науковому журналі «Економіка і суспільство» №68 (дов.19 груд). В даній роботі зокрема, розширено аналіз та уточнено дані, що дозволило побудувати рівняння багатофакторної регресії з вищою точністю прогнозу. Це поглибило висновки щодо динаміки ліквідності та підвищило наукову значущість дослідження.

Особистий внесок. Автор самостійно зібрав необхідні дані, проаналізував показники ліквідності та розробив рекомендації для зміцнення фінансової стійкості банківської установи в умовах економічної невизначеності.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У роботі охоплено теоретичні основи, аналіз ключових показників ліквідності, рекомендації щодо вдосконалення управління ліквідністю, моделювання та прогнозування в банку.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

1.1. Нормативно-правове регулювання ліквідності банків в Україні

Ліквідність банку є ключовою характеристикою його фінансового стану, яка визначає здатність установи своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, інвесторами та іншими контрагентами. Вона забезпечує безперервність операційної діяльності банку, підтримує його платоспроможність та сприяє зміцненню довіри з боку клієнтів та партнерів.

Ліквідність банку визначається співвідношенням між його активами та зобов'язаннями. Високоліквідні активи або HQLA, такі як готівкові кошти, коррахунки, депозити в інших банках та короткострокові цінні папери, повинні перевищувати короткострокові зобов'язання для забезпечення своєчасного виконання платіжних зобов'язань.

Недостатній рівень ліквідності може призвести до втрати довіри з боку клієнтів, зниження депозитної бази та в кінцевому підсумку – до банкрутства та ліквідації банку як незалежної фінансової установи [38].

Значення ліквідності в банківській діяльності полягає у можливості банку миттєво реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та фінансові потреби клієнтів. Вона є фундаментом стабільності банківської системи, оскільки забезпечує здатність банку виконувати свої зобов'язання навіть у періоди фінансових криз та ринкових шоків. У свою чергу, ефективне управління ліквідністю сприяє підтримці конкурентоспроможності банку на ринку фінансових послуг на фоні геополітичної нестабільності [65].

Крім того, ліквідність банку має безпосередній вплив на його прибутковість. Підтримка надлишкової ліквідності може знижувати рентабельність, оскільки такі активи не приносять достатнього доходу. З іншого боку, недостатній рівень ліквідності збільшує ризики, пов'язані з втратою довіри клієнтів та зниженням стабільності стійкості банківської

установи. Тому завданням банків є підтримка оптимального рівня ліквідності, який забезпечить надійність та прибутковість їхньої діяльності [56].

В Україні регулювання ліквідності банків здійснюється на основі низки нормативно-правових актів, які встановлюють мінімальні вимоги до ліквідності банківських установ. Головним регулятором у цій сфері є Національний банк України (НБУ), який розробляє та контролює дотримання банками нормативів ліквідності.

Одним із основних документів, що регулює питання ліквідності банків, є Положення про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджене постановою НБУ. Цей документ визначає вимоги до банків щодо дотримання таких нормативів, як миттєва ліквідність (Н1), поточна ліквідність (Н2) та короткострокова ліквідність (Н3) [41].

Миттєва ліквідність або регулятивний капітал (Н1) відображає співвідношення високоліквідних активів банку до його короткострокових зобов'язань і показує здатність банку оперативно покривати свої зобов'язання. Поточна ліквідність або адекватність регулятивного капіталу (Н2) є співвідношенням ліквідних активів до короткострокових зобов'язань і відображає здатність банку погашати свої зобов'язання протягом року.

Короткострокова ліквідність (Н3) визначає співвідношення між активами та зобов'язаннями банку, що можуть бути конвертовані в готівку протягом року тобто строку, що становить 12 місяців [69].

Законодавство України також передбачає обов'язкове звітування банками перед НБУ щодо дотримання встановлених нормативів ліквідності. Банки, які не виконують ці нормативи, можуть стикатися з санкціями, включаючи обмеження на проведення операцій та навіть відкликання банківської ліцензії.

Таким чином, нормативно-правове регулювання відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності банківської системи України та запобіганні кризовим явищам у фінансовому секторі [33].

1.2. Міжнародні стандарти та підходи до управління ліквідністю

Міжнародні стандарти управління ліквідністю банків базуються на рекомендаціях Базельського комітету з банківського нагляду, зокрема у рамках Базельських угод (Basel I, II, III). Ці стандарти визначають ключові нормативи, які мають виконувати банки для забезпечення своєї ліквідності та фінансової стійкості.

Один із основних міжнародних стандартів – це коефіцієнт ліквідного покриття (Liquidity Coverage Ratio, LCR). Він спрямований на забезпечення того, щоб банки мали достатній обсяг високоліквідних активів (HQLA) для покриття можливих відтоків коштів протягом 30 днів у стресових умовах. LCR розраховується як відношення суми високоліквідних активів до сумарних чистих відтоків коштів за 30-денний період. Цей показник відображає готовність кредитних установ до негайного реагування на несприятливі економічні умови, вказуючи на ефективність управління ліквідними активами. [33].

Ще одним важливим нормативом є коефіцієнт чистого стабільного фінансування (Net Stable Funding Ratio, NSFR), який встановлює вимоги до стабільного фінансування банків у довгостроковій перспективі. NSFR оцінює співвідношення стабільних джерел фінансування ASF до потреб у фінансуванні RSF, що дозволяє банкам підтримувати стійкість у довгостроковому періоді. Цей показник стимулює банківські установи до зменшення залежності від короткострокових та невизначених довгострокових джерел фінансування, що, в свою чергу, підвищує загальну стабільність банківської системи України [34].

Чистий коефіцієнт стабільного фінансування (NSFR) є одним із найважливіших інструментів забезпечення фінансової стійкості банківських установ. У рамках стандартів Basel III його впровадження стало обов'язковою умовою для банків у багатьох країнах світу. Наприклад, Deutsche Bank у Німеччині та BNP Paribas у Франції інтегрували NSFR у свої фінансові стратегії, що дозволило цим банкам зберегти фінансову стійкість під час

пандемії COVID-19. Credit Suisse у Швейцарії також успішно впровадив NSFR, підвищуючи стабільність своєї діяльності за рахунок збільшення обсягу довгострокових джерел фінансування [36].

В азіатському регіоні, зокрема в Японії та Сінгапурі, банки DBS Group Holdings та Mitsubishi UFJ Financial Group активно використовують NSFR як інструмент для мінімізації валютних ризиків і стабілізації джерел фінансування. Їхній підхід включає розробку прогнозних моделей, які враховують потенційні валютні шоки, такі як раптове зниження обмінного курсу. [12]

У країнах Європи, таких як Німеччина, Франція, Фінляндія, Нідерланди та Італія, банки активно інтегрують NSFR у свої довгострокові стратегії. Наприклад, ING Group у Нідерландах використовує цей показник для прогнозування структурних змін у джерелах фінансування, а Credit Agricole у Франції адаптує свої фінансові стратегії для збалансування активів і пасивів. У Швейцарії UBS активно впроваджує NSFR для стабілізації своєї діяльності на міжнародних ринках, враховуючи високий рівень міжнародних операцій банку [29].

У Фінляндії Nordea Bank використовує NSFR для забезпечення фінансової стабільності у висококонкурентному середовищі Північної Європи. Його інтеграція допомогла банку підтримувати довгострокову стабільність навіть у періоди значної волатильності ринків.

У Нідерландах ING Group використовує NSFR для оптимізації структури активів і пасивів, сприяючи стабільності банку навіть у періоди економічної нестабільності. У Фінляндії Nordea Bank інтегрував NSFR для підвищення довіри з боку клієнтів і інвесторів, забезпечуючи прозорість своєї фінансової звітності.

В Італії UniCredit активно використовує NSFR для забезпечення відповідності нормативам ЄС і зміцнення своєї присутності на міжнародних ринках капіталу. Банк впровадив автоматизовані системи моніторингу ліквідності, що дозволяє швидко реагувати на зміни ринкових умов. [12].

В Україні впровадження NSFR ПриватБанком стало стратегічно важливим етапом у його розвитку. На відміну від європейських чи азійських колег для яких використання цього коефіцієнту за прийнятими базельськими стандартами відіграє всебічне і багатогранне значення, банк акцентує увагу на забезпеченні прозорості своїх фінансових операцій та стійкості до локальних економічних ризиків. Це дозволило йому зберігати довіру інвесторів навіть в умовах геополітичної нестабільності [1].

Геополітична ситуація в Україні у 2024 році, включаючи військові дії та ризики ескалації, створила суттєві виклики для банківської системи. Як свідчать дослідження Kliestik et al. (2020), вплив геополітичних ризиків часто має ланцюговий ефект, який негативно позначається на ліквідності банків, зокрема через обмеження доступу до міжнародного фінансування ринків капіталу та зростання витрат на залучення ресурсів [18]. Ганецька та Драгота (2022) наголошують, що геополітична напруженість спричиняє зниження кредитного рейтингу банків, ускладнюючи залучення коштів з міжнародних ринків [29]. Kochergina та Volkova (2021) зазначають, що нестабільність зовнішнього середовища впливає на зміну структури фінансування банків, посилюючи залежність від локальних ресурсів. Zhuchenko та Shulga (2023) підкреслюють важливість адаптації банків до зовнішніх викликів шляхом впровадження інноваційних механізмів управління ризиками [19]. Yüksel та Nacioglu (2022) додають, що в умовах геополітичної невизначеності автоматизовані системи аналізу ризиків можуть відігравати ключову роль у збереженні стабільності банківської діяльності [28].

У випадку ПриватБанку ключовими проблемами стали обмежений доступ до міжнародних ринків капіталу, зростання вартості залучених ресурсів і необхідність підтримки високого рівня ліквідності для виконання регуляторних вимог. Ці виклики спонукали банк до впровадження адаптивних стратегій, спрямованих на посилення стійкості у нестабільних умовах.

Крім того, макроекономічні умови, такі як зростання інфляції (до 15% у 2023 році) та значне зниження реального ВВП (-3,5% у тому ж році),

посилювали нестабільність банківського сектору. ПриватБанк у відповідь на ці виклики впровадив стратегічні заходи для зміцнення своєї фінансової позиції, серед яких — використання сценарного моделювання. Це дозволило банку прогнозувати можливі ризики та своєчасно реагувати на них за допомогою оптимізації структури активів та пасивів.

Інтеграція NSFR у фінансову політику ПриватБанку мала суттєвий вплив на його інвестиційну привабливість. Зокрема, виконання вимог NSFR забезпечило банку довіру з боку міжнародних інвесторів. Так, у 2023 році банк отримав додаткові іноземні інвестиції на суму \$120 млн, що підтверджує його стійкість і надійність.

Банки, що активно використовують NSFR, також виграють завдяки можливості залучення довгострокових інвестицій. Наприклад, HSBC у Великій Британії та Credit Agricole у Франції демонструють високий рівень адаптації до змін у глобальному фінансовому середовищі. Ці банки використовують NSFR для прогнозування ризиків і залучення додаткових інвестицій навіть у кризових умовах. ПриватБанк, слідуючи цим прикладам, впровадив автоматизовані системи моніторингу ліквідності та адаптивного управління фінансовими потоками, що дозволило йому зміцнити свої позиції на українському ринку та залучити нових інвесторів.

1.3. Методи оцінки та вплив зовнішніх факторів на ліквідність

Оцінка ризиків ліквідності є важливим елементом управління ліквідністю банківських установ. Вона дозволяє передбачити можливі проблеми з ліквідністю і своєчасно вжити заходів для їхнього уникнення. Серед основних методів оцінки ризиків ліквідності виділяють геп-аналіз (gap analysis), аналіз грошових потоків (cash flow analysis), стрес-тестування та моделювання сценаріїв.

GAP-аналіз дозволяє виявити розриви між термінами погашення активів і зобов'язань банку. Це дає змогу визначити, в яких часових інтервалах банк

може зіткнутися з дефіцитом ліквідності. Наприклад, якщо терміни погашення зобов'язань перевищують терміни погашення активів, банк може зіткнутися з проблемою недостатньої ліквідності для виконання своїх зобов'язань [58].

Аналіз грошових потоків є ще одним важливим інструментом управління ліквідністю, який дозволяє спрогнозувати рух коштів у банку. Він передбачає прогнозування надходжень і витрат коштів за різними статтями балансу, що дозволяє виявити можливі розриви в ліквідності та розробити стратегії для їхнього подолання [64].

Стрес-тестування є ключовим методом оцінки ризиків ліквідності, який передбачає моделювання впливу різних негативних сценаріїв на стан ліквідності банку. Це можуть бути сценарії масового відтоку депозитів, різкого падіння вартості активів або зміни обмінного курсу.

Стрес-тести дозволяють банкам заздалегідь підготуватися до можливих кризових ситуацій і розробити заходи для мінімізації їхнього впливу [67].

Моделювання сценаріїв дозволяє банкам оцінювати вплив різних макроекономічних та ринкових умов на їхню ліквідність. Це включає аналіз можливих змін у процентних ставках, інфляції, валютному курсі та інших факторах, які можуть вплинути на ліквідність банку. Використання цих методів дозволяє банкам підтримувати належний рівень ліквідності, забезпечуючи стійкість до зовнішніх шоків і стабільність у довгостроковій перспективі [17].

Ліквідність банку залежить від численних зовнішніх факторів або чинників, які можуть змінюватися в залежності від макроекономічної ситуації, регуляторного середовища, політичної стабільності та глобальних фінансових тенденцій.

Одним із основних факторів, що впливає на ліквідність, є макроекономічна ситуація в країні. Наприклад, у періоди економічного спаду доходи населення знижуються, що може призвести до зменшення депозитної бази банків і, як наслідок, до зниження їхньої ліквідності.

Ліквідність банку є однією з ключових, тобто фундаментальних характеристик його фінансового стану та надійності в цілому. Вона відображає

здатність банку своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та контрагентами.



Рис. 1.1 – Фактори, які впливають на рівень ліквідності банківської установи

Ліквідність банку забезпечується наявністю достатнього обсягу високоліквідних активів, ефективним управлінням активами та пасивами, а також дотриманням встановлених нормативів ліквідності.

Сутність ліквідності банку доцільно розглядати з наступних позицій:

- синтез запасу та потоку ліквідності, що у повній мірі визначають об'єкт управління ліквідністю;
- розмежування понять «ліквідність банку» як поняття макро- та мікрорівня відповідно.

Банківська ліквідність характеризує всю сукупність ліквідних коштів, що обслуговують розрахунково-платіжні відносини у банківській системі. Ліквідність банку передбачає потенційну спроможність окремого банку розраховуватися за зобов'язаннями вчасно і з мінімальними витратами.

Таким чином, ліквідність банку є спроможністю розрахуватися за усіма зобов'язаннями банку, у тому числі, за рахунок перетворення активів у платіжні засоби без суттєвих втрат під час трансформації форми активів з одного стану в інший [5].

Регуляторна політика також відіграє важливу роль у забезпеченні ліквідності банків. Зміни у вимогах до капіталу, нормативи ліквідності або інші регуляторні заходи можуть змушувати банки переглядати свої стратегії управління ліквідністю.

Наприклад, посилення вимог до ліквідності може вимагати від банків збільшення частки високоліквідних активів у портфелі, що може знизити їхню прибутковість, але підвищити стійкість до ризиків [2].

Політична стабільність чи стійкість є ще одним важливим фактором, що впливає на ліквідність банків. Такі негативні чинники, як політична нестабільність, соціальні заворушення або введення міжнародних санкцій можуть призвести до зниження довіри з боку інвесторів та вкладників, що може викликати масовий відтік коштів із банківської системи. У таких умовах банки можуть зіткнутися з різким дефіцитом ліквідності.

Глобальні фінансові ринки також впливають на ліквідність банків. Коливання валютних курсів, зміни процентних ставок на міжнародних ринках, фінансові кризи або інші глобальні економічні події можуть викликати значні коливання у ліквідності банків. Наприклад, різке падіння вартості активів на світових ринках може призвести до зниження ліквідності банків, які мають значні інвестиції в ці активи [30, 13].

Висновки до розділу 1

У першому розділі було вирішено кілька важливих завдань, спрямованих на досягнення мети кваліфікаційної роботи, а саме: систематизація теоретичних засад управління ліквідністю банківських установ, аналіз нормативно-правового регулювання ліквідності банків в Україні, вивчення міжнародних

стандартів та підходів до управління ліквідністю, а також дослідження методів оцінки ризиків ліквідності та впливу зовнішніх факторів на ліквідність банків.

Аналіз міжнародних стандартів управління ліквідністю, таких як коефіцієнт ліквідного покриття (LCR) та коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR), показав, що їх адаптація до умов української банківської системи є необхідним кроком для інтеграції до глобальної фінансової системи. Застосування цих стандартів дозволяє зменшити ризики ліквідності та підвищити стійкість банків до зовнішніх шоків.

Розгляд методів оцінки ризиків ліквідності, включаючи GAP-аналіз, аналіз грошових потоків, стрес-тестування та моделювання сценаріїв, показав, що ці методи дозволяють банкам ефективно управляти своєю ліквідністю, прогнозувати можливі дефіцити ліквідності та розробляти стратегії для їхнього подолання.

Виявлені зовнішні фактори, що впливають на ліквідність банків, серед яких макроекономічні умови, зміни в регуляторній політиці, політична стабільність та коливання на міжнародних фінансових ринках. Було встановлено, що ці фактори можуть мати значний вплив на стан ліквідності банків та їхню здатність виконувати свої зобов'язання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз пруденційних показників ліквідності

АТ КБ «ПриватБанк» є однією з найважливіших банківських установ України, яка займає лідируючі позиції в фінансовій системі країни. Створений у 1992 році, ПриватБанк пройшов шлях від регіонального банку до національного лідера на поточний момент з найширшою мережею відділень та інноваційними фінансовими послугами. На сьогодні АТ КБ «ПриватБанк» обслуговує мільйони фізичних осіб та бізнесів як в Україні, так і за її межами.

З 2016 року, після націоналізації, перейшовши через значну кризу, АТ КБ «ПриватБанк» зміцнив свої позиції як провідний банк країни, успішно розв'язавши виклики, пов'язані з реструктуризацією та підвищенням ефективності управління активами та пасивами. Сьогодні банківська установа пропонує широкий спектр фінансових послуг, зокрема обслуговування фізичних і юридичних осіб, кредитування малого та середнього бізнесу, надання іпотечних та споживчих кредитів, а також операції на міжнародних ринках [68].

Станом на 2023 рік, активи АТ КБ «ПриватБанк» перевищили 435 мільярдів гривень, що робить його одним із найбільш фінансово стабільних банків в Україні за обсягом активів і показником ліквідності. Банк займає ключову роль у фінансовій системі країни, активно працюючи над підвищенням своєї ефективності та залученням нових клієнтів [54]. Це дозволяє банку ефективно реагувати на фінансові виклики, зберігаючи стійкість на ринку. За останні роки банк продовжував інвестувати в інновації та цифрові рішення, які дозволяють йому оптимізувати операційну діяльність, забезпечувати високу якість обслуговування клієнтів і мінімізувати операційні витрати [23].

У сучасних умовах фінансової невизначеності та підвищених ризиків ліквідності банки мають зберігати високу ліквідність, щоб бути готовими до можливих відтоків коштів та виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Відповідно до Постанови НБУ №64, ризик ліквідності визначається як імовірність виникнення збитків через неспроможність забезпечити фінансування зростання активів або виконання зобов'язань у належні строки [40].

АТ КБ «ПриватБанк», як один із провідних банків України, виважено підходить до управління ліквідністю. Основними показниками ліквідності, що застосовуються для оцінки фінансової стійкості, є коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR), зокрема LCR_{BV} LCR_{IV} та коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR), що були введені в дію з 2018 та 2021 року відповідно згідно постанов НБУ. Ці показники дозволяють банкам вимірювати свою здатність виконувати зобов'язання на короткостроковому та довгостроковому векторі часу, відповідно до встановлених нормативів [50].

АТ КБ «ПриватБанк» продовжує впроваджувати стратегії, спрямовані на розширення своєї присутності на міжнародних ринках та покращення обслуговування клієнтів через інноваційні технології. Одним з основних напрямків розвитку є оптимізація управління ліквідністю, що дозволяє банку підтримувати стабільну фінансову позицію навіть у складних економічних умовах [61].

З метою забезпечення стабільного функціонування банку в умовах потенційних кризових явищ розроблено «План фінансування в кризових ситуаціях». Документ містить детальний аналіз можливих причин, що можуть призвести до кризи ліквідності, ознаки та індикатори наближення кризових явищ, а також визначає конкретні заходи для локалізації та ліквідації кризи. У плані чітко регламентовано відповідальність за виконання кожного заходу та порядок взаємодії підрозділів банку.

Оцінка ліквідності банку є ключовим елементом аналізу його фінансового стану, оскільки вона відображає здатність банку виконувати свої зобов'язання

перед клієнтами та контрагентами вчасно та в повному обсязі. АТ КБ «ПриватБанк» постійно підтримує високу ліквідність, використовуючи комплекс показників для її оцінки, серед яких основними є коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт миттєвої ліквідності та коефіцієнт ліквідності активів. [14]

Ліквідність — це здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та контрагентами. Для ПриватБанку управління ліквідністю є одним із ключових завдань, що забезпечує фінансову стабільність як банку, так і всієї банківської системи України [60].

Основними показниками ліквідності є коефіцієнт миттєвої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності (Н6), коефіцієнти LCR (Liquidity Coverage Ratio) та NSFR (Net Stable Funding Ratio), які використовуються для оцінки поточної та довгострокової ліквідності банку. [53]

Коефіцієнти LCR та NSFR є основними показниками ліквідності, які використовуються для оцінки короткострокової та довгострокової ліквідності банку. Зокрема коефіцієнт чистого стабільного фінансування є ключовим інструментом оцінки фінансової стійкості і платоспроможності банку. Методологія розрахунку інтегрує комплексну оцінку якості пасивів, стабільності джерел фінансування та попередженню потенційних ризиків, створюючи унікальний інструмент стратегічного фінансового управління. Практична значущість даного показника полягає в його здатності надавати випереджальну оцінку фінансової стабільності, прогнозувати потенційні ризики виконувати роль дієвого інструменту стратегічного управління. Тому цей показник виступає не лише інструментом діагностики, алей потужним механізмом підвищення інвестиційної привабливості банківської установи, зміцнення довіри акціонерів та клієнтів.

Однак, попри значущість і вагомість NSFR, для більш повної оцінки ліквідності важливо також аналізувати інші коефіцієнти, такі як коефіцієнт миттєвої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності та співвідношення ліквідних активів до загальних активів.

У 2023 році коефіцієнт миттєвої ліквідності або H_1 ПриватБанку склав 0,65, що відповідає вимогам Національного банку України та свідчить про готовність банку виконувати свої зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Коефіцієнт поточної ліквідності, який оцінює здатність банку покривати короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів, також залишався стабільно високим [14].

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) є важливим інструментом для вимірювання ліквідності банківської установи. Згідно з Методикою розрахунку LCR, затвердженою НБУ, цей показник визначає мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відпливу грошових коштів протягом 30 днів. Норматив LCR повинен бути не менше 100%, що свідчить про стійкість банку до короткострокових чи поточних коливань ліквідності.

Формула розрахунку даного коефіцієнту за встановленими методиками виглядає наступним чином: [53, 54]

Таблиця 2.1 – Методика розрахунку показників ліквідності

Назва нормативу	Нормативне значення	Методика розрахунку
LCR - коефіцієнт покриття ліквідністю: (LCRBB - за всіма валютами, LCRIB - в іноземній валюті)	мінімум 100% (для всіх валют)	$LCR = \text{високоякісні ліквідні активи} / \text{чистий очікуваний відплив грошових коштів протягом 30 днів} \times 100\%$, $LCRBB = \text{високоякісні ліквідні активи} / \text{відпливи} (< \text{менше із двох значень: надходження або } 75\% \text{ відпливів}) \times 100\%$, $LCRIB = \text{високоякісні ліквідні активи IB} / \text{відпливи IB} (< \text{менше із двох значень: надходження IB або } 75\% \text{ відпливів IB}) \times 100\%$ де IB - іноземна валюта
NSFR - коефіцієнт чистого стабільного фінансування	- 80% – з 01.04.2021 р.; - 90% – з 01.10.2021 р.; - 100% – з 1 квітня 2022 року.	$NSFR = (\text{обсяг наявного стабільного фінансування (ASF)} / \text{обсяг необхідного стабільного фінансування (RSF)} - \text{НКР}) \times 100\%$, де НКР – величина непокритого кредитного ризику (в оновленій методиці з 2024 р. НКР не береться до розрахунку адже він входить в складову RSF)

Формули розрахунку наявного та необхідного стабільного фінансування розраховуються наступним чином:

$$ASF = \sum_{i=1}^n (ASF_j \times KASF_j) \quad (2.1)$$

$$RSF = \sum_{i=1}^n (RSF_j \times KRSF_j) \quad (2.2)$$

Методика розрахунку окремих складових детально наведена в додатках , де навпроти показника підкреслюється відсоток входження даної складової або ж K_{ASF_j} в загальний розрахунок чи RSF то чи то ASF . Якщо навпроти статті активу чи пасиву стоїть 0, то ця структурна частина не береться до розрахунку наявного чи необхідного стабільного фінансування. Таким чином за кожною статтею активів і пасивів проводиться множення на вказаний в нормативній таблиці коефіцієнт , але має бути більше 0, щоб елемент брався до розрахунку і потім ці всі перемножені отримані значення додаються між собою в множинному діапазоні. До RSF зокрема враховуються статті активів з коефіцієнтами що перевищуються нульове значення, а до ASF навпаки, пасиви що мають позитивні значення коефіцієнтів у відсотках. Таким чином, Перелік складових необхідного стабільного фінансування (RSF) та коефіцієнти, за якими банк бере їх до розрахунку, наведено в додатку цієї роботи.

Наприклад в нижченаведеній таблиці продемонстровано які складові бралися до розрахунку в 2023 році для коефіцієнта покриття з якими значення для кращої наочності подання та розуміння як був отриманий окремо для всіх валют , в гривневому еквіваленті та в іноземній валюті. Згідно вищенаведеної формули розрахунку відповідно було розраховано ці показники і розписано алгоритм розрахунку .

Коефіцієнт LCR на 31 грудня 2023 року склав 462,83%, що свідчить про здатність банку виконувати свої зобов'язання протягом на короткостроковому горизонті часу, що є позитивним показником для потенційних інвесторів, партнерів і регуляторів [68].

Розрахунок NSFR (Net Stable Funding Ratio) виконується на основі стабільного фінансування (ASF) та необхідного стабільного фінансування (RSF). NSFR > 100% свідчить про достатній рівень стабільного фінансування банку на горизонті понад один рік, що підтверджує його фінансову стійкість. За наведеними даними з таблиці та формулою з методики розрахуємо даний показник за вищенаведеним алгоритмом згідно методики, що приведений табл. 2.3.

Таблиця 2.2 - Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR Liquidity Coverage Ratio) АТ КБ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2023 року (тис. грн)

Складові для розрахунку LCR	За всіма валютами (LCRBB)	В національній валюті UAH (LCRHB)	В іноземній валюті FX (LCRIB)
Загальний обсяг високоякісних ліквідних активів (HQLA)	8 474 690	7 714 754	759 936
Сукупні очікувані відпливи грошових коштів (B)	3 933 635	3 095 910	837 725
Сукупні очікувані надходження грошових коштів (H)	4 109 693	1 201 210	2 908 483
Чистий очікуваний вплив грошових коштів	983 409	837 725	209 431
LCR (%)	$(8\,474\,690 \div 983\,409) \times 100\% = 462,83\%$	$(7\,714\,754 \div 837\,725) \times 100\% = 196,74\%$	$(759\,936 \div 209\,431) \times 100\% = 266,09\%$

ASF (наявне стабільне фінансування):

$$- 11\,007\,846 + 1\,072\,690 + 30\,100\,540 = 42\,181\,076 \text{ тис. грн.}$$

RSF (необхідне стабільне фінансування):

$$- 423\,735 + 1\,815\,360 + 25\,840\,000 = 28\,079\,095 \text{ тис. грн.}$$

Уточнення RSF з урахуванням НКР:

RSF (з урахуванням НКР)

$$\text{тобто RSF - НКР} = 28\,079\,095 - 3\,000\,000 = 25\,079\,095 \text{ тис. грн.}$$

NSFR (розрахунок):

- $((ASF) / (RSF - НКР)) \times 100\% = ((42\ 181\ 076) / (25\ 079\ 095)) \times 100\% = 185,18\%$.

Таблиця 2.3 - Складові показника NSFR АТ «ПриватБанк» станом на 31 грудня 2023 року (тис. грн)

Складові	Сума без коефіцієнтів (тис. грн)	Коефіцієнт, (%)	Сума з коефіцієнтами (тис. грн)
ASF (наявне стабільне фінансування)			
1. Кошти фізичних осіб	12 230 940	90	11 007 846
2. Кошти юридичних осіб	2 145 380	50	1 072 690
3. Кошти понад 1 рік	30 100 540	100	30 100 540
Загальний обсяг ASF			42 181 076
RSF (необхідне стабільне фінансування)			
1. Високоліквідні активи (HQLA)	8 474 690	5	423 735
2. Активи строком до 6 місяців	3 630 720	50	1 815 360
3. Кредитний портфель понад 1 рік	25 840 000	100	25 840 000
Загальний обсяг RSF (без урахування НКР)			28 079 095
НКР (величина непокритого кредитного ризику)	3 000 000		3 000 000
RSF з урахуванням НКР (віднімання)			25 079 095
NSFR = $((ASF / (RSF - НКР)) \times 100\%$;			185,18%

Для проведення даного аналізу і обчислення були використані показники з фінансового звіту АТ КБ "ПриватБанк" за 2023 рік, зокрема, активи, які були розподілені за строками погашення, та відповідні коефіцієнти для RSF та ASF, що використовуються для розрахунку NSFR.

Таблиця 2.4 - Показники ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2023 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Норматив короткострокової поточної ліквідності (Н6), %	97,74	100,41	92,92	93,76	-	-
LCR _{ВВ} (коефіцієнт покриття ліквідністю) (всі вал.), %	263,61	268,26	278,23	258,85	311,01	462,83
LCR _{ІВ} (Liquidity Coverage Ratio) (в іноземній валюті)	102,03	307,71	218,18	200,36	260,14	266,09
LCR _{НВ} (в національній валюті), %	161,58	-39,45	60,05	58,49	50,87	196,74
NSFR (Net Stable Funding Rati, %)	-	-	-	156,57	182,24	185,21

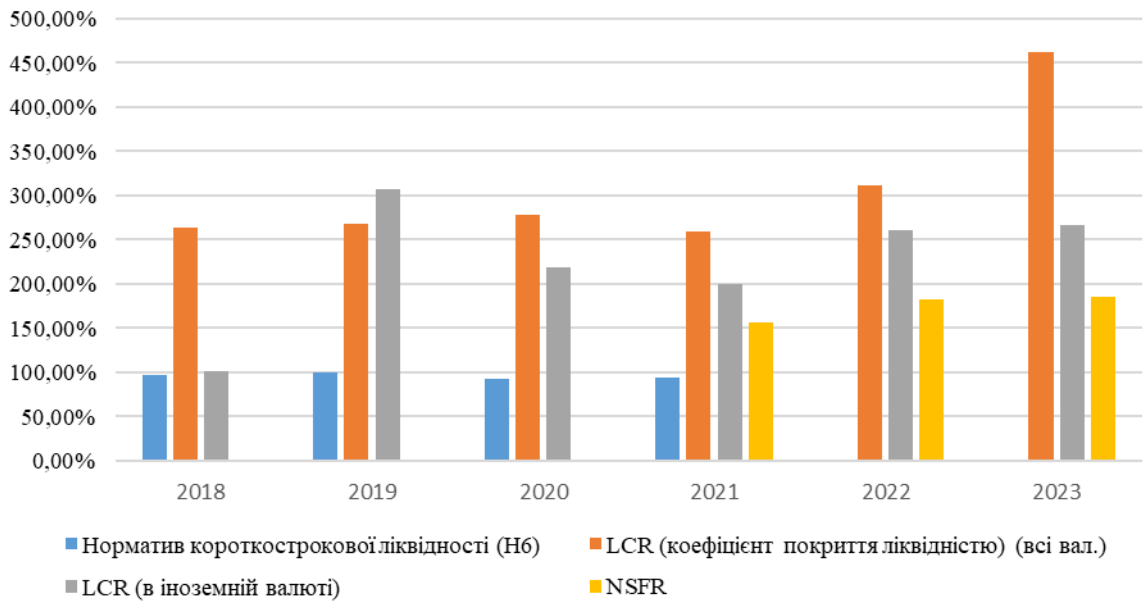


Рис. 2.1 - Динаміка основних показників ліквідності за 2018-2023 роки

Згідно вищевказаних ілюстрацій щодо для аналізу показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2023 роки важливо звернути увагу на динаміку ключових нормативів, таких як Н6, LCR_{ВВ}, LCR_{ІВ} та NSFR. Дані по Н6 у 2022-2023 роках дані по Н6 не відображені, що може свідчити про значні зміни у регуляторній звітності відповідно до міжнародних стандартів які відбулися напередодні, тобто даний показник виключений з банківської практики через його неефективність і невідповідність сучасним вимогам до управління ризикам ліквідності. Ключові показники ліквідності ПриватБанку демонструють значне перевищення мінімальних вимог, встановлених стандартами Базеля III. Порівняння з мінімальними вимогами НБУ показує, що банк дотримується необхідних стандартів і навіть перевищує їх, що позитивно впливає на його конкурентоспроможність. (рис. 2.2.) З моменту введення LCR, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє стійкість у підтриманні цього показника на рівні, значно вищому за норматив, що свідчить про добре збалансовану структуру зобов'язань і активів у короткостроковій перспективі. У 2023 році LCR досяг 462,83%, підкреслюючи здатність банку підтримувати ліквідність в умовах короткострокових фінансових зобов'язань.

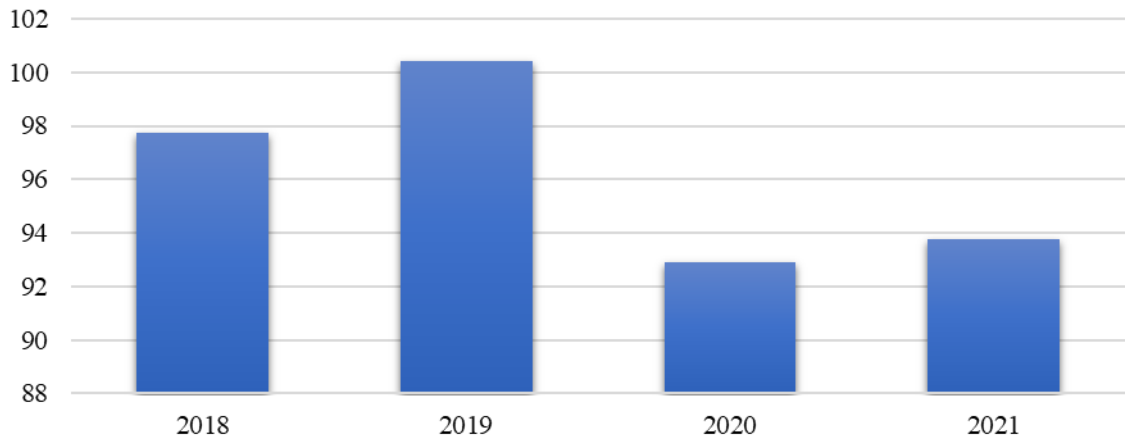


Рис. 2.2 - Динаміка коефіцієнта за всіма валютами за 2018-2021 роки

Це демонструє підвищення фінансової стійкості ПриватБанку та його здатність ефективно керувати ліквідними активами навіть в умовах ринкових стресів.

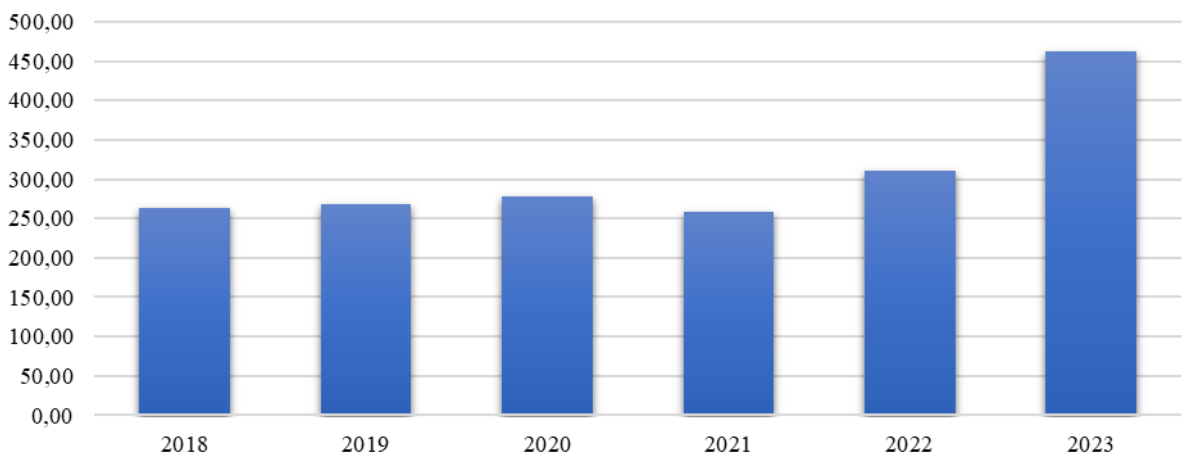


Рис. 2.3 - Динаміка коефіцієнта LCR за всіма валютами за 2018-2023 роки

Окрім того, показник LCRIB, що стосується іноземної валюти, також показав значні коливання, досягаючи пікових значень у 2019 році (307,71%), після чого стабілізувався на рівні 266,09% у 2023 роках. (рис. 2.4)

Структура активів та пасивів банку є важливим фактором, що визначає рівень ліквідності банку. Високоліквідні активи банку дозволяють забезпечувати стабільність у короткостроковій перспективі, а зважена

структура пасивів дозволяє знижувати ризики у випадку відтоку коштів клієнтів.

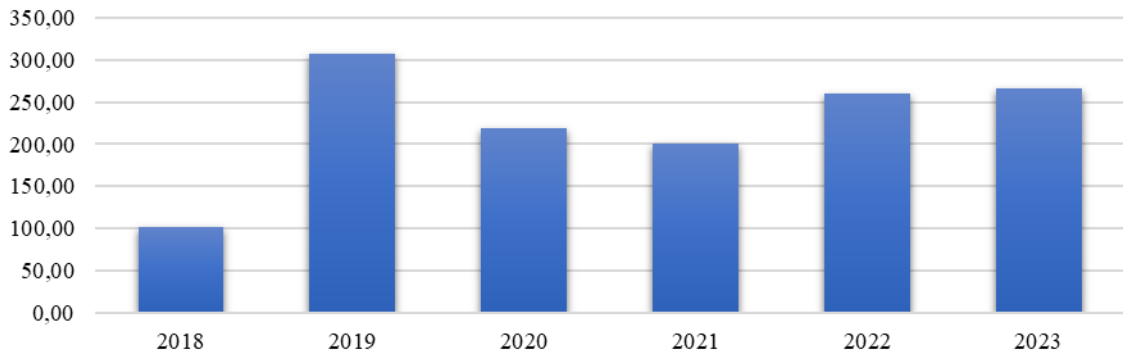


Рис. 2.4 - Динаміка коефіцієнта покриття в іноземній валюті за 2018-2023 роки

Впровадження нормативу LCR у 2018 році стало стимулом для банку вдосконалити свою політику управління ліквідністю, особливо щодо підтримання достатнього обсягу високоякісних ліквідних активів для покриття відтоку коштів у кризових умовах.

Динаміка показника LCRНВ (коефіцієнта покриття ліквідністю в гривневому еквіваленті) з 2018 по 2023 роки демонструє як зростання, так і коливання. У 2018 році LCRНВ становив 161,58%, після чого зазнав значного зниження до -39,45% у 2019 році, що свідчить про певні труднощі в адаптації банку до нових нормативних вимог. Однак у подальші роки спостерігалось поступове зростання цього показника: до 196,74% у 2023 році. Ця динаміка є свідченням здатності банку ефективно управляти високоліквідними активами, зокрема в умовах адаптації до впровадження нормативу LCR. Зростання показника LCRНВ вказує на підвищення рівня довіри вкладників до банку, зміцнення його фінансової позиції та здатність виконувати короткострокові зобов'язання у гривневому еквіваленті. Динаміка LCRНВ як складової частини загального нормативу LCR свідчить про високий рівень управління банківською ліквідністю.

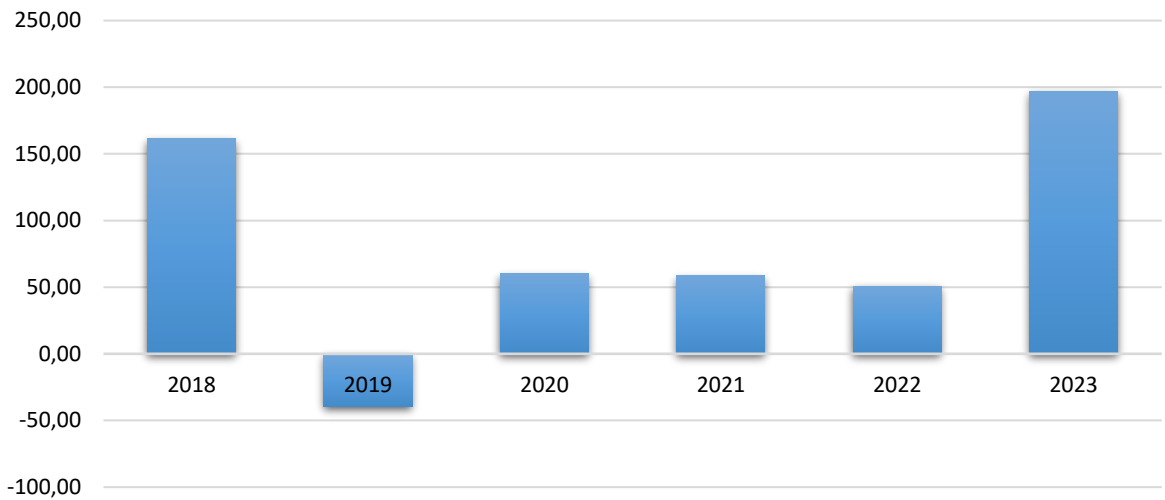


Рис. 2.5 - Динаміка коефіцієнта покриття в національній валюті за 2018-2023 роки

Введення коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) з 1 квітня 2021 року стало важливим кроком у зміцненні фінансової стійкості банківської системи України і здійснювалося з метою впровадження більш жорстких вимог і контролю до довгострокового фінансування. Цей норматив, затверджений постановою Правління Національного банку України № 158 від 24 грудня 2019 року, був запроваджений з метою стимулювання банків до використання більш стабільних та довгострокових джерел фінансування, зменшуючи залежність від поточних зобов'язань. Варто зазначити, що період між прийняттям постанови та фактичним впровадженням нормативу був довготривалим процесом, і надався банкам як час призначений для поступової адаптації до нових вимог, що дозволило їм належним чином підготуватися та забезпечити відповідність своїх фінансових стратегій новим регуляторним стандартам [8]. Це була виважена та продумана стратегія поступової трансформації банківської системи з метою мінімізації потенційних ризиків у разі миттєвого впровадження, що пов'язано з багатьма технічними факторами. [54]

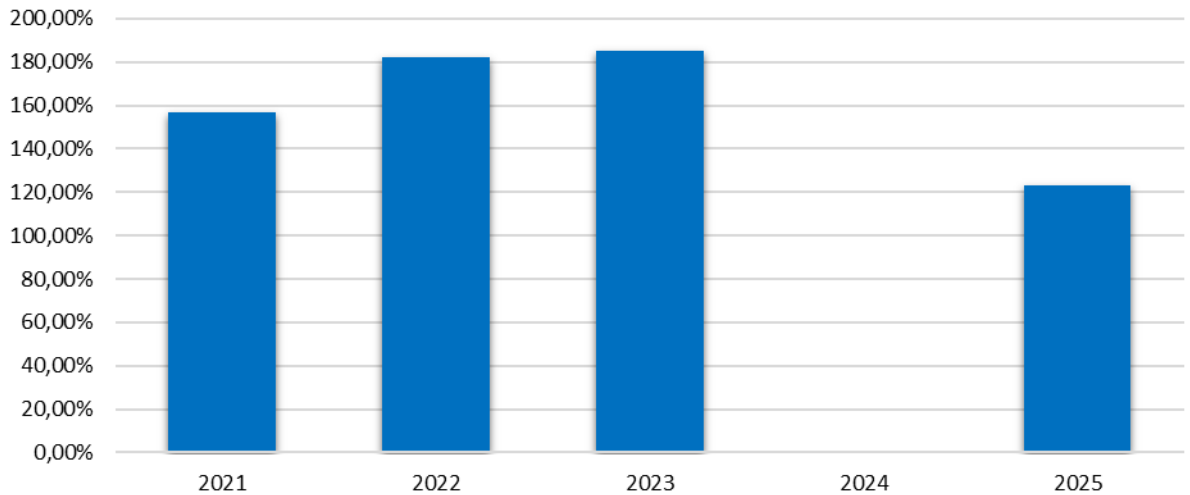


Рис. 2.6 - Динаміка чистого стабільного фінансування NSFR
за 2018-2023 роки

У 2023 році цей показник становив 185,21%, що перевищує мінімальний нормативний рівень у 100%. Це демонструє здатність банку підтримувати стійкість до ризиків ліквідності в довгостроковій перспективі, що особливо важливо для стабільного функціонування.

Загальний аналіз показників ліквідності свідчить про ефективне управління банку власними ліквідними активами, що дозволяє йому підтримувати фінансову стабільність чи стійкість на високому рівні та забезпечувати виконання зобов'язань перед клієнтами. Це є важливим фактором для забезпечення абсолютної підтримки довіри вкладників та забезпечення стійкості банківської системи в умовах макроекономічних викликів.

Такий рівень ліквідності дозволяє АТ КБ «ПриватБанк» ефективно реагувати на фінансові виклики та забезпечувати стабільну діяльність навіть в умовах економічної нестабільності. Банк постійно проводить стрес-тестування для оцінки впливу можливих кризових ситуацій на його ліквідність, що дозволяє йому підтримувати високий рівень готовності до можливих ризиків [37].

2.2. Структура активів і пасивів, що впливають на ліквідність

Структура активів і пасивів є важливим чинником, який впливає на ліквідність банку. Протягом 2019-2023 років ПриватБанк значно оптимізував структуру своїх активів, збільшуючи частку високоліквідних активів (HQLA), таких як державні цінні папери та депозити в інших банках. На кінець 2023 року частка високоліквідних активів складала понад 40%, що забезпечує стійкість банку до можливих фінансових потрясінь.

Аналіз динаміки активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2023 роки дозволяє зробити висновки про ключові тенденції у структурі активів банку, їх якісні зміни та вплив на фінансову стійкість установи. (рис. 2.7)

Загальна сума активів ПриватБанку демонструвала стабільне зростання протягом 2015–2021 років, що свідчить про поступове нарощення обсягів операційної діяльності. У 2015 році активи становили 112,2 млрд грн, а в 2021 році досягли 126,6 млрд грн, що свідчить про приріст на 12,9%.

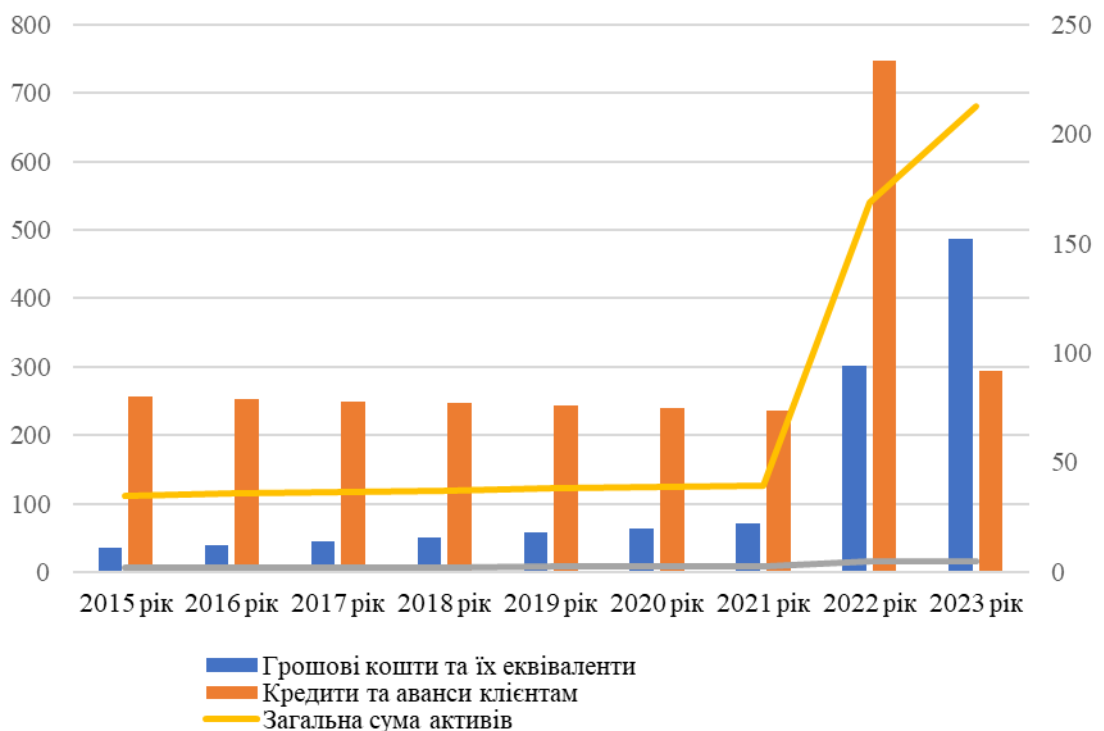


Рис. 2.7 - Динаміка зміни ключових статей активів за 2015-2023 р.

Таблиця 2.5 - Динаміка активів ПриватБанку за 2015–2023 роки

Назва показника	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Грошові кошти та їх еквіваленти	11,000	12,000	14,000	16,000	18,000	20,000	22,000	94,191	152,282
Кредити та аванси клієнтам	80,000	79,000	78,000	77,000	76,000	75,000	74,000	233,752	92,019
Інвестиційні цінні папери, зокрема:	-	-	-	-	-	-	-	-	271,487
Основні засоби	2,000	2,100	2,200	2,300	2,400	2,500	2,600	5,127	5,157
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-	30	30
Загальна сума активів	112,200	114,500	117,000	119,400	121,800	124,200	126,600	540,596	680,008

Джерело: звітність ПриватБанк за 2015-2023

Інвестиційні цінні папери вперше з'являються у структурі активів у 2022 році, їхня загальна вартість досягла 271,5 млрд грн у 2023 році. Зокрема, основну частку складають цінні папери, оцінені за справедливою вартістю через інший сукупний дохід (171,5 млрд грн).

Це свідчить про диверсифікацію портфеля активів банку та прагнення мінімізувати ризики за рахунок довгострокових інвестицій [19].

Основні засоби демонструють стабільне зростання протягом 2015–2021 років, проте суттєве збільшення було зафіксовано у 2022 році (до 5,1 млрд грн). Це може свідчити про розширення інфраструктури банку або проведення модернізації його активів.

Загалом, за період 2022–2023 років структура активів ПриватБанку зазнала суттєвих змін, зумовлених необхідністю адаптації до нових умов макроекономічного середовища.

Основними чинниками таких змін стали вплив геополітичної напруженості, нестабільність фінансових ринків та інфляційний тиск.

Особлива увага банку була зосереджена на підтриманні високого рівня ліквідності, що відображається у різкому зростанні грошових коштів та їх еквівалентів, а також інвестицій у цінні папери.

Запровадження інноваційних підходів до управління активами, таких як інтеграція інвестиційних цінних паперів, дозволило ПриватБанку підтримувати свою фінансову стійкість і залишатися провідним гравцем банківської системи України навіть у складних економічних умовах.

Таблиця 2.6 - Структура активів та пасивів АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2023 року (тис. грн)

Показник	Сума (млн. грн.)	% від загального обсягу
Високоліквідні активи (HQLA)	182	42
Депозити фізичних осіб	65	65
Кредити юридичним особам	48	11
Інші активи	30	7

Структура активів та пасивів банку є важливим фактором, що визначає рівень ліквідності банку.

Високоліквідні активи банку дозволяють забезпечувати стабільність у короткостроковій перспективі, а зважена структура пасивів дозволяє знижувати ризики у випадку відтоку коштів клієнтів.

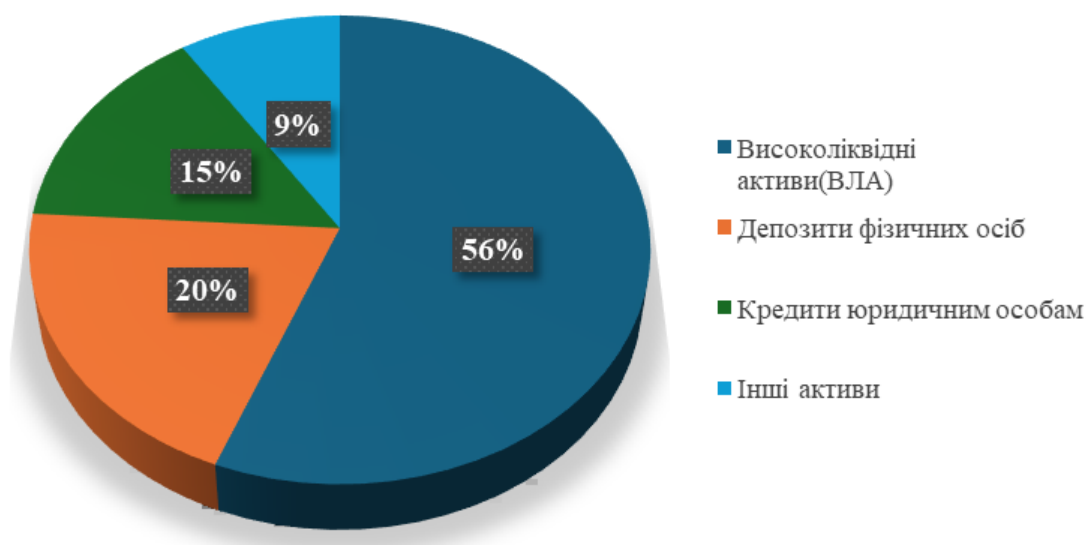


Рис. 2.8 - Структура активів та пасивів АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2023 року

Протягом 2019-2023 років частка високоліквідних активів ПриватБанку зросла з 35% до 42%. Це позитивний сигнал, оскільки висока частка ліквідних активів дозволяє банку ефективно управляти своїми грошовими потоками та реагувати на зміни ринкових умов. У структурі активів ПриватБанку переважають кредити фізичним і юридичним особам, а також інші активи, які є джерелом основних доходів банку.

Динаміка змін у структурі зобов'язань і капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2023 роки демонструє ключові трансформації, спрямовані на підтримання ліквідності, зміцнення фінансової стійкості та адаптацію до сучасних викликів. Ці зміни відображають вплив макроекономічних, геополітичних факторів та управлінських рішень банку, спрямованих на забезпечення стійкості до ризиків які розкриті в динаміці зобов'язань, структурі капіталу та взаємозв'язку з ліквідністю.

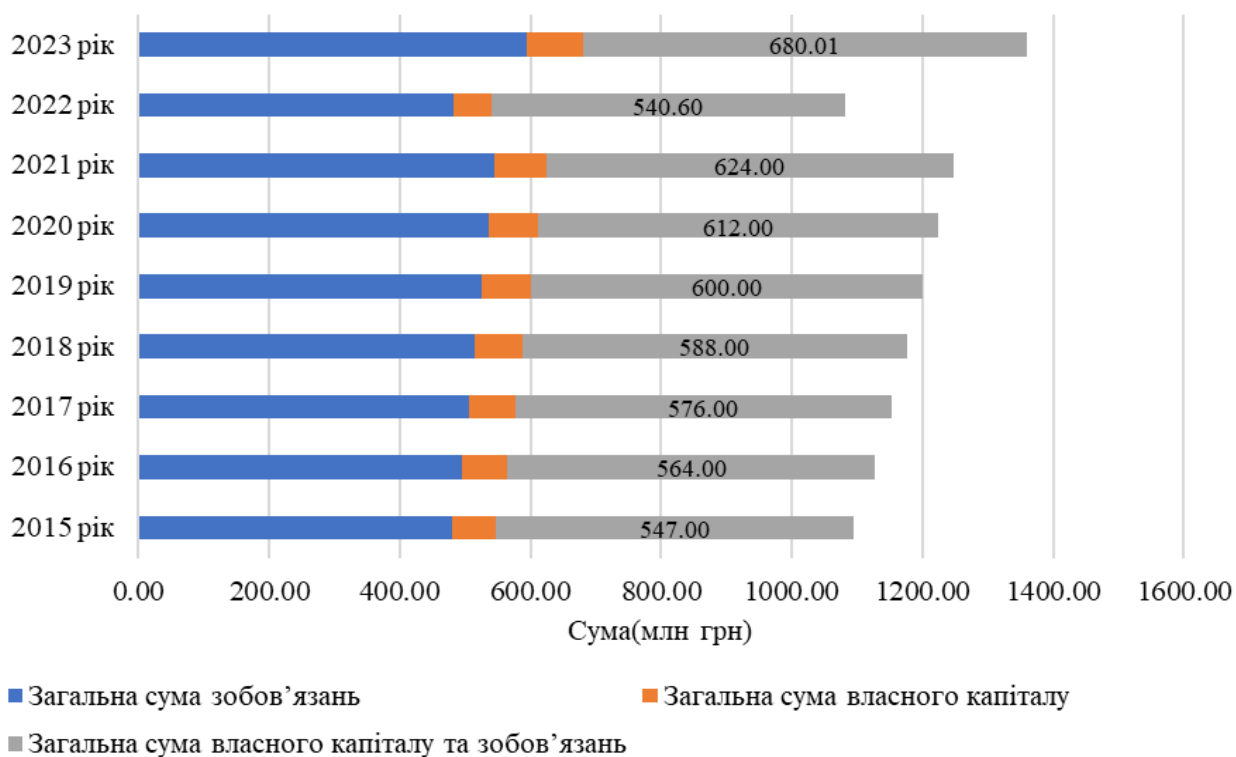


Рис. 2.8 - Динаміка зміни зобов'язань і власного капіталу за 2015-2023 роки

Таблиця 2.7 - Аналіз зобов'язань і капіталу банку за 2015-2023 роки

Назва показника	Роки								
	2015 млн грн	2016 млн грн	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кошти клієнтів	450,000	470,000	480,000	490,000	500,000	510,000	520,000	471,970	555,525
Поточні податкові зобов'язання	15,000	16,000	17,000	18,000	19,000	20,000	21,000	0	25,790
Інші фінансові зобов'язання	2,000	2,100	2,200	2,300	2,400	2,500	2,600	2,634	3,038
Забезпечення	10,000	10,500	11,000	11,500	12,000	12,500	13,000	5,804	5,438
Загальна сума зобов'язань	480,00	495,00	505,00	515,00	525,00	535,00	545,00	482,80	595,162
Загальна сума власного капіталу	67,000	69,000	71,000	73,000	75,000	77,000	79,000	57,789	84,846
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань	547,00	564,00	576,00	588,00	600,00	612,00	624,00	540,596	680,008

Джерело: Звітність АТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2023 роки [68]

Варто почати з того, що основну частину зобов'язань ПриватБанку протягом аналізованого періоду становили кошти клієнтів, які зросли з 450,000 млн грн у 2015 році до 555,525 млн грн у 2023 році. Це зростання є результатом довіри вкладників до банку та ефективного управління депозитними портфелями. Значний приріст у 2023 році пояснюється поверненням довіри населення після періоду нестабільності та активною роботою банку з фізичними та юридичними особами щодо розширення депозитних продуктів.

Інші залучені кошти, хоча й становлять незначну частку загального обсягу зобов'язань, зросли у 2023 році до 2,630 млн грн після значного скорочення у 2022 році. Це зростання можна пов'язати із залученням довгострокових інструментів фінансування з міжнародних ринків капіталу, що є стратегією диверсифікації джерел фінансування.

Поточні податкові зобов'язання банку у 2023 році досягли 25,790 млн грн після повного їх зникнення у 2022 році. Це свідчить про стабілізацію фінансових показників і повернення банку до виконання податкових зобов'язань в умовах економічної турбулентності.

Загальний обсяг зобов'язань банку знизився у 2022 році до 482,807 млн грн, що пояснюється зміною структури активів і пасивів у період геополітичної нестабільності. Однак у 2023 році показник досяг рекордних 595,162 млн грн, що свідчить про повернення до стабільності та збільшення депозитної бази.

Статутний капітал ПриватБанку зростав стабільно з 2015 по 2023 рік, досягнувши 206,060 млн грн. Це відображає послідовну політику рекапіталізації банку та нарощування фінансової стійкості. Збереження емісійного доходу на рівні 23 млн грн у 2023 році свідчить про сталість політики управління капіталом регулювання банком оптимальної структури.

Резерви та інші фонди банку зросли з 5,000 млн грн у 2015 році до 12,959 млн грн у 2023 році, що вказує на формування додаткових резервів для покриття можливих ризиків. Такий приріст є показником стабільності банку в умовах економічної невизначеності.

Накопичений дефіцит, який досягав максимального значення у 2022 році (-156,749 млн грн), суттєво скоротився у 2023 році до -144,629 млн грн. Це демонструє поступове подолання наслідків економічних і політичних криз.

Динаміка зобов'язань і капіталу ПриватБанку напряму впливає на показники ліквідності банку та підкреслює значення цього взаємозв'язку зі станом ліквідності. Зростання коштів клієнтів у 2023 році забезпечило підвищення рівня ліквідності, дозволяючи банку відповідати нормативам ліквідності, встановленим НБУ. Зокрема, збільшення резервів та інших фондів сприяло посиленню стійкості банку до кредитних і операційних ризиків.

Зростання податкових зобов'язань у 2023 році відображає стабілізацію діяльності банку після періоду значної економічної турбулентності. Цей показник є ключовим індикатором повернення банку до звичайного режиму роботи з державними органами.

Таким чином з вищенаведеного, аналіз динаміки структури зобов'язань і капіталу ПриватБанку за 2015–2023 роки демонструє поступове зростання фінансової стійкості банку. Зміни у структурі зобов'язань та капіталу свідчать про ефективне управління активами і пасивами в умовах нестабільного макроекономічного середовища. Результати цього аналізу можуть бути використані для вдосконалення стратегії управління ліквідністю та подальшого зміцнення позицій банку на українському ринку.

Таким чином, динаміка зобов'язань і власного капіталу ПриватБанку демонструє стійкість до макроекономічних викликів і ефективну адаптацію до змін зовнішнього середовища. Зростання коштів клієнтів та інших залучених ресурсів свідчить про довіру до банку, а формування резервів і скорочення накопиченого дефіциту вказують на ефективне управління фінансовими потоками. Результати цього аналізу можуть бути використані для вдосконалення управління зобов'язаннями та капіталом банку, а також для адаптації банківської політики до сучасних викликів. Динаміка змін у структурі грошових коштів ПриватБанку за період 2015–2023 років демонструє суттєве зростання обсягів цих активів, що стало результатом ефективного управління

ліквідністю в умовах макроекономічної нестабільності та геополітичних викликів. Загальний обсяг грошових коштів збільшився із 28,925 млн грн у 2015 році до 152,802 млн грн у 2023 році, що свідчить про здатність банку забезпечувати стабільність навіть у кризових умовах. Грошові кошти в касі, що збільшилися з 11,500 млн грн у 2015 році до 25,841 млн грн у 2023 році, відображають зростаючий попит на готівкові операції у зв'язку з фінансовою нестабільністю та підвищенням потреб клієнтів.

Таблиця 2.8 - Динаміка ключових складників грошових коштів

Показник	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Грошові кошти в касі	11,50	12,10	14,25	15,90	19,52	20,774	22,50	24,50	25,84
Залишок на рахунку в НБУ	5,500	5,644	4,76	6,06	8,525	5,549	5,90	6,050	53,86
Залишок на рахунку та обов'язкові резерви в Центральному банку Кіпру	1,400	1,505	1,775	1,682	1,402	1,838	1,650	-	-
Кореспондентські рахунки та депозити «овернайт» в банках: Україна	400	406	7	5	4	4	10	-	6,067
Кореспондентські рахунки та депозити «овернайт» в банках: ОЕСР	10,000	10,483	4,461	3,549	16,393	21,664	18,500	20,20	66,976
Кореспондентські рахунки та депозити «овернайт» в банках: Інші країни, крім ОЕСР	25	20	31	173	66	98	45	85	43
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки в межах 12 місяців	-	-	-	-15	-15	-16	-18	-19	-520

Джерело: звітність банку [68]

Це зростання стало можливим завдяки впровадженню банком адаптивних стратегій управління операційною ліквідністю, спрямованих на підтримання довіри клієнтів.

Збільшення залишків на рахунках у НБУ до 53,869 млн грн у 2023 році є наслідком підвищення регуляторних вимог і впровадження нормативів ліквідності, таких як LCR та NSFR. Такий підхід дозволяє банку не лише відповідати нормативам, але й забезпечувати готовність до потенційних економічних шоків.

Зменшення залишків у Центральному банку Кіпру до нуля у 2022 році відображає адаптацію до змін у зовнішньополітичному середовищі та переорієнтацію на співпрацю з більш стабільними міжнародними партнерами. Це рішення сприяло зміцненню міжнародної ліквідності банку та мінімізації ризиків.

Різне зростання залишків на кореспондентських рахунках у банках ОЕСР з 10,000 млн грн у 2015 році до 66,976 млн грн у 2023 році демонструє стратегічний підхід банку до забезпечення довгострокової стабільності ліквідності через співпрацю з надійними фінансовими партнерами. Це рішення підтримує здатність банку виконувати міжнародні зобов'язання навіть в умовах обмеженого доступу до зовнішніх ринків.

Резерви під очікувані кредитні збитки, які зросли до -520 млн грн у 2023 році, відображають посилену увагу банку до управління ризиками та необхідність компенсувати вплив макроекономічних факторів, таких як зростання неплатоспроможності клієнтів.

Динаміка змін у складі грошових коштів має безпосередній вплив на ліквідність ПриватБанку. Збільшення коштів у касі та на рахунках у НБУ дозволяє банку зберігати високий рівень миттєвої ліквідності, необхідний для виконання короткострокових зобов'язань перед клієнтами та регуляторними органами. Підтримання залишків на кореспондентських рахунках у банках ОЕСР сприяє забезпеченню довгострокової стабільності банку, що є ключовим фактором у збереженні довіри міжнародних партнерів і клієнтів.

Зростання резервів під очікувані кредитні збитки є ознакою підвищеної готовності банку до можливих ризиків у кредитному портфелі, що також сприяє зміцненню фінансової стійкості. Такий підхід дозволяє банку підтримувати відповідність нормативам NSFR (185,21% у 2023 році) та забезпечувати стабільність у довгостроковій перспективі.

Досвід європейських банків, таких як BNP Paribas та АТ “Креді Агріколь Банк” який ще до того ж спеціалізується на впровадженні зелених технологій підтримуючи екологічні ініціативи, підтверджує важливість оптимізації структури грошових коштів і диверсифікації міжнародних партнерів для забезпечення фінансової стійкості. ПриватБанк, слідуючи цим міжнародним практикам, продемонстрував здатність адаптуватися до складних умов і впроваджувати ефективні інструменти управління ліквідністю. [5, 39]

Аналіз складу та динаміки грошових коштів ПриватБанку свідчить про ефективне управління ліквідністю, що дозволило банку не лише відповідати регуляторним вимогам, але й підтримувати довіру клієнтів та інвесторів навіть в умовах кризових явищ. Зростання обсягів грошових коштів і стратегічне їх використання є ключовими факторами забезпечення фінансової стійкості банку.

Структура активів та пасивів банку є важливим фактором, що визначає рівень ліквідності банку. Високоліквідні активи банку дозволяють забезпечувати стабільність у короткостроковій перспективі, а зважена структура пасивів дозволяє знижувати ризики у випадку відтоку коштів клієнтів.

Таблиця 2.9 - Структура пасивів АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2023 року (тис. грн)

Показник	Сума (млрд грн)	Частка від загального обсягу (%)
Депозити фізичних осіб	250	65
Депозити юридичних осіб	50	13
Інші зобов'язання	85	22

Протягом 2019-2023 років частка високоліквідних активів ПриватБанку зросла з 35% до 42%. Це позитивний сигнал, оскільки висока частка ліквідних активів дозволяє банку ефективно управляти своїми грошовими потоками та реагувати на зміни ринкових умов. У структурі активів ПриватБанку переважають кредити фізичним і юридичним особам, а також інші активи, які є джерелом основних доходів банку [68].

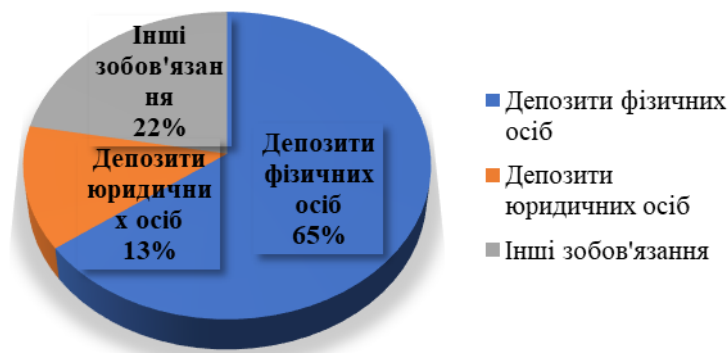


Рис. 2.8 - Структура пасивів АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2023 року

Таблиця 2.10 - Структура активів і пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2023р.

Категорія	Обсяг, млн грн	Частка у загальних активах (%)
Високоліквідні активи	182,700	42%
Кредити юридичним особам	150,000	35%
Кредити фізичним особам	80,000	18%
Інші активи	22,300	5%

У структурі пасивів основну частину становлять депозити фізичних осіб, які є стабільним джерелом фінансування для банку. Водночас банк активно диверсифікує джерела фінансування, залучаючи кошти на міжнародних фінансових ринках через випуск євробондів. У 2023 році основну частину пасивів банку склали депозити фізичних осіб (понад 65%), що є стабільним джерелом фінансування. Проте така структура також несе ризики залежності від цього сегмента. З іншого боку, частка депозитів юридичних осіб залишалася відносно низькою, що створює потенціал для зростання цього сегмента в майбутньому.

Таблиця 2.11 - Структура пасивів АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2023 року (тис. грн)

Показник	Сума (млн. грн.)	% від загального обсягу
Кошти клієнтів	549 688	82
Інші зобов'язання	14 705	2
Регулятивний капітал	3 342 569	16

Структура активів та пасивів банку є визначальним фактором для підтримання його ліквідності на належному рівні. У ПриватБанку активи складаються з високоліквідних інструментів, таких як державні цінні папери, депозити в інших банках та готівкові кошти, які забезпечують банку стабільний рівень ліквідності. Протягом 2019-2023 років частка високоліквідних активів банку зросла з 35% до 42%, що свідчить про прагнення банку забезпечити свою стійкість до фінансових ризиків.

У структурі пасивів основну частку займають депозити фізичних осіб, які є основним джерелом фінансування банку. Депозити фізичних осіб становлять близько 65% від загального обсягу пасивів ПриватБанку, що вказує на високу залежність банку від цього джерела фінансування. Водночас, така залежність створює певні ризики, оскільки у випадку масового відтоку депозитів банк може зіткнутися з проблемами ліквідності.

Крім того, АТ КБ «ПриватБанк» активно залучає кошти на міжнародних фінансових ринках шляхом випуску євробондів та інших фінансових інструментів, що дозволяє диверсифікувати джерела фінансування та знижувати ризики, пов'язані з ліквідністю. Така стратегія дозволяє банку підтримувати надзвичайно потужну ліквідність навіть у складних економічних умовах.

Динаміка фінансових показників ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2015–2023 років свідчить про стабільне зростання ключових коефіцієнтів, що забезпечують фінансову стійкість банку навіть в умовах геополітичних та економічних потрясінь (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 - Динаміка активів, зобов'язань, капіталу та фінансових коефіцієнтів ефективності АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2023 роки

Рік	Активи (млн. грн.)	Зобов'язання (млн. грн.)	Власний капітал (млн. грн.)	Чистий прибуток (млн. грн.)	ROA (%)	ROE (%)	Коефіцієнт левериджу	E _{FL} Ефект фінансового важеля	Коефіцієнт автономії	Оборотність активів
2015	547,000	480,000	67,0	10,0	1.83	14.93	8.16	21,9	0.12	0.0183
2016	564,000	495,000	69,0	11,20	1.99	16.23	8.17	-	0.12	0.0199
2017	576,000	505,000	71,0	12,30	2.14	17.32	8.11	23,1	0.12	0.0214
2018	588,000	515,000	73,0	13,20	2.24	18.08	8.05	26,5	0.12	0.0224
2019	600,000	525,000	75,0	14,00	2.33	18.67	8.00	28,4	0.12	0.0233
2020	612,000	535,000	77,0	15,30	2.50	19.87	7.95	31,27	0.13	0.0250
2021	624,000	545,000	79,0	16,50	2.64	20.89	7.90	48,15	0.13	0.0264
2022	540,596	482,807	57,79	10,40	1.92	17.99	9.35	63,65	0.11	0.0192
2023	680,008	595,162	84,85	19,40	2.85	22.86	8.02	82,10	0.12	0.0285

Джерело: фінансова звітність банку, методичні вказівки з фін менеджменту [41, 48] (дані E_{FL} за 2016 р відсутні через від'ємне знач. ОК -882 млн що унеможливорює розрахунок)

Аналізуючи показники, такі як ROA, ROE, коефіцієнт левериджу та інші, слід відзначити їх важливість для підтримання достатнього рівня ліквідності, необхідного для виконання банком своїх зобов'язань перед клієнтами [36].

Загальна зміна коефіцієнту ROA (Return on Assets) чи рентабельність активів свідчить про ефективність використання банком своїх активів для генерування прибутку. Його зростання з 1,83% у 2015 році до 2,85% у 2023 році відображає покращення якості управління активами. Особливо важливим є те, що приріст цього показника відбувається на тлі збільшення обсягу активів банку, що свідчить про позитивний вплив вдосконалення управління ліквідністю [28].

ROE (Return on Equity) тобто рентабельність власного капіталу демонструє здатність банку ефективно використовувати власний капітал для отримання прибутку. У 2023 році цей показник зріс до 22,86%, що є вищим за середньогалузеві значення. Це свідчить про високий рівень капіталізації банку та ефективне управління власними ресурсами, навіть в умовах макроекономічної нестабільності.

Коефіцієнт фінансового важеля є ключовим індикатором структури капіталу банку, що відображає співвідношення між позиковим та власним капіталом і визначає ефективність використання залучених ресурсів, що на 2023 рік продемонстрував рекордні значення серед банківської системи. (табл.2.11)

2.3. GAP-аналіз банку та виявлення проблемних аспектів в управлінні ліквідністю банку

Незважаючи на загальну стабільність показників ліквідності, АТ «ПриватБанк» стикається з рядом викликів, які потребують уваги. Зокрема, основною проблемою є залежність від депозитної бази фізичних осіб. Масовий відтік депозитів (deposit outflow) може створити ризики для банку, особливо в умовах сучасної економічної нестабільності. Однак банк активно працює над диверсифікацією тобто розумним розподілом джерел фінансування та

вдосконалює систему управління ліквідністю, що дозволяє знижувати ризики, пов'язані з відтоком коштів.

Попри загальну позитивну динаміку, банк додатково стикається з певними викликами в управлінні ліквідністю. Основним проблемним аспектом є висока залежність від депозитної бази фізичних осіб. Цей фактор створює певні ризики у випадку масового відтоку депозитів, що може призвести до тимчасової втрати ліквідності. Крім того, значна частина пасивів є поточними, тобто з терміном дії до року, що також підвищує ризики для ліквідності в довгостроковій перспективі.

ГЕП-аналіз ліквідності банку є важливим інструментом, що дозволяє контролювати строки погашення активів і зобов'язань. Станом на 31 грудня за період 2019-2023 років, нижченаведені таблиці показують розподіл активів і зобов'язань в розрізі їх класифікації чи розподілу за строками погашення. Аналіз стану ліквідності ПриватБанку за 2019 рік дозволяє оцінити, наскільки ефективно банк керував своїми ресурсами, а також виявити потенційні ризики та шляхи вдосконалення управлінських рішень. ГЕП-аналіз, побудований на основі фінансової звітності банку, є важливим інструментом для аналізу часових невідповідностей між активами та зобов'язаннями. (табл. 2.12)

У 2019 році загальний обсяг фінансових активів ПриватБанку склав 286 923 млн грн, з яких 98 939 млн грн припадали на категорію "до запитання та до 1 місяця". Основними складовими цього сегменту були грошові кошти (45 894 млн грн) і заборгованість банків (27 077 млн грн). У середньостроковій перспективі ("1-12 місяців") активи становили 37 064 млн грн, включаючи кредити і аванси клієнтам у сумі 24 924 млн грн. Довгострокові активи (понад 1 рік) досягли 150 919 млн грн, значна частка яких припадала на інвестиційні цінні папери за СВПЗ (83 815 млн грн) і СВІСД (55 927 млн грн). Фінансові зобов'язання банку за цей період становили 251 813 млн грн, з яких 110 416 млн грн припадали на короткостроковий інтервал "до 1 місяця", що переважно складалося з коштів клієнтів (101 406 млн грн). У середньостроковому сегменті ("1-12 місяців") зобов'язання сягнули 138 835 млн грн, з яких 138 362 млн грн

припадали на кошти клієнтів. Довгострокові зобов'язання (понад 1 рік) склали лише 2 562 млн грн.

Таблиця 2.12 - Аналіз розподілу активів та зобов'язань за строками до погашення та визначення GAP на 2019 рік (розриви ліквідності)

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років понад-5 років	Строк погашення не визначений	Всього
Активи						
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	45894	-	-	-	-	45894
Заборгованість банків	27077	-	-	-	-	27044
Кредити і аванси клієнтам	25511	13538	11386	9109	-	59544
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ	-	620	245	83815	-	84680
Інвестиційні цінні папери за СВІСД	35	652	9987	55927	1	6602
Інвестиційні цінні папери за АС	-	-	636	239	-	875
Інші фінансові активи	455	-	-	23341755	-	2210
Всього фінансових активів	98939	14810	22254	150919	1	286923
Зобов'язання						
Заборгованість перед НБУ	7721	-	-	-	-	7
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	201	-	-	-	-	201
Кошти клієнтів	101406	58314	80048	853	-	240621
Випущені боргові цінні папери	52	86	385	1225	-	1748
Інші фінансові зобов'язання	1036	1	1	484	-	1522
Всього фінансових зобов'язань	110416	58401	80434	2562	-	251813
Чистий розрив ліквідності	-11477	-43591	-58180	148357	1	35110
Кумулятивний розрив ліквідності	-11477	-55068	-113248	35109	35110	-
Зобов'язання, пов'язані з кредитуванням	96690	383	182	191	-	97446

Розрахунок чистого розриву ліквідності показав значний дефіцит у короткостроковій перспективі: -11 477 млн грн у категорії "до 1 місяця", -43 591 млн грн у сегменті "1-3 місяці" та -58 180 млн грн у проміжку "3-12 місяців". Натомість у довгостроковій перспективі (від 1 до 5 років) спостерігався профіцит у 148 357 млн грн, що свідчить про ефективне управління активами у цьому сегменті.

Кумулятивний розрив ліквідності підтвердив суттєвий дефіцит у короткостроковому періоді (до 1 року) у розмірі -113 248 млн грн, що створює ризики для своєчасного виконання поточних зобов'язань. У довгостроковій перспективі банк демонструє профіцит ліквідності у розмірі 35 110 млн грн, що забезпечує стійкість фінансової стратегії.

Ретроспективний аналіз ліквідності ПриватБанку за 2020 рік (табл. 2.13) свідчить про стабільне управління фінансовими ресурсами банку у довгостроковій перспективі, водночас виявляючи часові невідповідності у короткострокових інтервалах.

Загальний обсяг фінансових зобов'язань банку становив 320 075 млн грн, значну частину з яких становили кошти клієнтів (314 884 млн грн).

У короткостроковій категорії ("до запитання та до 1 місяця") обсяг зобов'язань склав 229 854 млн грн, що створює дефіцит ліквідності у цій часовій зоні, однак у довгостроковому сегменті (від 1 до 5 років) зафіксовано профіцит у 35 112 млн грн, що забезпечує фінансову стійкість.

Чистий розрив ліквідності демонструє стабільність у середньострокових періодах ("1-3 місяці", "3-12 місяців"), що свідчить про ефективне управління активами у цих часових інтервалах.

Водночас дефіцит у короткостроковій перспективі вимагає оптимізації структури активів і збільшення частки грошових коштів та короткострокових кредитів.

Проведений аналіз підтверджує успішність фінансової стратегії банку у довгостроковій перспективі завдяки інвестиціям у стабільні фінансові інструменти, однак наголошує на необхідності вдосконалення механізмів

управління ліквідністю для зниження ризиків у короткострокових часових інтервалах. Це дозволить банку забезпечити високу операційну ефективність та надійність виконання зобов'язань перед клієнтами, підвищуючи рівень конкурентоспроможності та стійкості у мінливих економічних умовах.

Таблиця 2.13 - Аналіз розподілу активів та зобов'язань за строками до погашення та визначення GAP за 2020 р. (розриви ліквідності)

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років понад 5 років	Строк погашення не визначений	Всього
Зобов'язання						
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	2	-	-	-	-	2
Кошти клієнтів	226885	33807	53858	334	-	314884
Зобов'язання орендаря з лізингу	62	123	551	1527	19	2282
Інші фінансові зобов'язання	2905	1	1	-	-	2907
Всього фінансових зобов'язань	229854	33931	54410	1861	19	320075
Зобов'язання пов'язані з кредитуванням	117686	176	239	221	-	118322

Аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2021 рік (табл. 2.14) демонструє загальну фінансову стабільність банку та висвітлює основні аспекти управління його активами і зобов'язаннями. Загальний обсяг активів становив 387 888 млн грн, серед яких найбільшу частку займали грошові кошти та їх еквіваленти (52 181 млн грн) і довгострокові інвестиційні цінні папери (92 196 млн грн).

Зобов'язання банку досягли 340 642 млн грн, з яких основну частину склали кошти клієнтів. Результати GAP-аналізу свідчать про профіцит у довгостроковій перспективі (38 835 млн грн), що забезпечує стійкість банку

перед зовнішніми викликами, але виявлено дефіцит у короткострокових часових інтервалах (-2 123 млн грн), що потребує уваги до операційної ліквідності.

Таблиця 2.14 - Аналіз розподілу активів та зобов'язань за строками до погашення та визначення GAP на 2021 рік (розриви ліквідності)

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років понад-5 років	Строк погашення не визначений	Всього
Активи						
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	52181	-	-	-	1623	53804
Кредити і аванси клієнтам	26243	-	-	-	-	26243
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ	-	636	264	92196	-	93096
Інвестиційні цінні папери СВІСД	2261	11392	48449	66870	2	129074
Інвестиційні цінні папери АС	-	-	-	107	-	107
Інші фінансові активи	5024	-	3	1973	10094	17094
Всього фінансових активів	98013	21894	71710	183669	12602	387888
Зобов'язання						
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	3	-	-	-	-	3
Кошти клієнтів	70413	28473	60560	143996	8266	240621
Інші фінансові зобов'язання	12985	156	830	838	3651	18460
Всього фінансових зобов'язань	83401	38629	61390	144834	11917	340642
Чистий розрив ліквідності	14612	-16735	10320	38835	685	47717
Кумулятивний розрив ліквідності	14612	-2123	8197	47032	47717	-

Для збереження фінансової стабільності рекомендується оптимізувати структуру активів і зобов'язань, збільшити частку короткострокових активів і розробити механізми для зменшення дефіциту ліквідності в короткострокових періодах. Ці дії сприятимуть підвищенню операційної ефективності та забезпеченню довгострокової стабільності банку.

Таблиця 2.15 - Аналіз розподілу активів та за строками до погашення та визначення GAP на 2022 рік (розриви ліквідності)

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років понад-5 років	Строк погашення не визначений	Всього
Активи						
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	94908	-	-	-	2061	96969
Кредити і аванси клієнтам	106447	8716	22138	34287	333	171921
Інвестиційні цінні папери	4033	18673	78316	138728	2	239752
Інші фінансові активи	5536	97	-	3271	280	9184
Всього фінансових активів	210924	27486	100454	176286	2676	517826
Зобов'язання						
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	1	-	-	127	-	128
Кошти клієнтів	103119	55261	68373	227056	11064	464873
Інші фінансові зобов'язання	14470	228	640	436	-	15774
Всього фінансових зобов'язань	117590	55489	69013	227619	11064	480775
Чистий розрив ліквідності	93334	-28003	31441	-51333	-8388	37051
Кумулятивний розрив ліквідності	93334	65331	96772	45439	37051	-

Аналіз розривів ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за 2022 рік (табл. 2.15) демонструє збалансованість між короткостроковими та довгостроковими активами і зобов'язаннями, що забезпечує стабільність фінансових потоків банку. Обсяг фінансових активів становив 517 826 млн грн, а зобов'язань — 480 775 млн грн, що забезпечує загальний позитивний кумулятивний розрив ліквідності у розмірі 37 051 млн грн.

Результати аналізу свідчать, що в короткостроковій перспективі (до 1 місяця) позитивний розрив у 93 334 млн грн підтверджує здатність банку оперативно виконувати свої зобов'язання. Висока частка високоліквідних активів, включаючи грошові кошти та їх еквіваленти (94 908 млн грн), є ключовим фактором цієї стійкості. У середньостроковій перспективі (1-12 місяців) у часовому інтервалі 1-3 місяці зафіксовано дефіцит у 28 003 млн грн, що компенсується профіцитом у періоді 3-12 місяців на рівні 31 441 млн грн. Така ситуація свідчить про необхідність покращення управління середньостроковою ліквідністю. У довгостроковій перспективі (понад 1 рік) у часовому горизонті від 1 до 5 років дефіцит склав 51 333 млн грн, що потребує перегляду стратегії управління довгостроковими зобов'язаннями. Проте позитивний кумулятивний розрив ліквідності свідчить про стійкість банку навіть у складних умовах.

На основі проведеного аналізу рекомендовано: збільшити частку короткострокових активів за рахунок грошових коштів і короткострокових кредитів для посилення здатності банку миттєво реагувати на ринкові виклики; розробити механізми планування ліквідності у часовому інтервалі 1-3 місяці для уникнення дефіцитів у цьому періоді; збалансувати довгострокові зобов'язання і активи шляхом використання інвестиційних цінних паперів із більш короткими термінами обігу для зниження ризиків дефіциту у довгостроковій перспективі.

Проведений GAP-аналіз активів і зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2023 рік (табл. 2.16) демонструє достатню ліквідність банку на всіх часових горизонтах. На короткостроковому періоді до 1 місяця спостерігається

позитивний розрив у розмірі 122 554 млн грн, що свідчить про здатність банку ефективно виконувати свої поточні зобов'язання. Такий результат обумовлений високою часткою високоліквідних активів (HQLA), включаючи грошові кошти коштів на коррахунках та їх еквіваленти.

Таблиця 2.16 - Аналіз розподілу активів та зобов'язань за строками до погашення та визначення GAP на 2023 рік (розриви ліквідності)

Показник	До запитання та до 1 місяця	1-3 місяці	3-12 місяців	1-5 років понад-5 років	Строк погашення не визначений	Всього
Активи						
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	151 921	-	-	-	2 237	154 158
Кредити і аванси банкам	116 884	16 916	437	-	-	134 237
Кредити і аванси клієнтам	16 945	20 102	23495	31319	158	92 019
Інвестиційні цінні папери	929	19 024	65389	186502	3	271 847
Інші фінансові активи	9 438	105	-	3 604	533	13 680
Загальна сума активів	296 123	56 147	89321	221425	23 598	686 614
Зобов'язання						
Інші залучені кошти	6	-	-	2 624	-	2 630
Кошти клієнтів	131 645	57 007	79405	269910	11 721	549 688
Інші фінансові зобов'язання	13 554	169	595	387	-	14 705
Інші нефінансові зобов'язання та поточні і відстрочені податкові зобов'язання	28 364	-	-	-	943	29 307
Забезпечення	-	-	-	-	5 438	5 438
Всього фінансових зобов'язань	173 569	57 176	80000	272921	18 102	601 768
Кумулятивний розрив ліквідності	122 554	121 525	372577	287042	-	

Незначний негативний розрив у періоді 1-3 місяці (-1 029 млн грн) компенсується подальшими позитивними розривами на середньо- та

довгострокових періодах. Наприклад, на строках від 3 до 12 місяців банк демонструє стійку ліквідність, яка забезпечується позитивними показниками GAP-розриву: 2 552 млн грн (3-6 місяців) та 13 192 млн грн (6-12 місяців). Це свідчить про зважене управління активами та пасивами, що дозволяє ефективно розподіляти ресурси в умовах мінливого ринкового середовища.

У довгостроковій перспективі банк також демонструє високу фінансову стабільність. Позитивний розрив у розмірі 76 846 млн грн на строках понад 1 рік підкреслює здатність банку адаптуватися до зовнішніх викликів, таких як макроекономічна нестабільність чи геополітичні ризики, зберігаючи ліквідність та мінімізуючи ризики.

Загальний позитивний розрив ліквідності підтверджує сильну фінансову позицію банку та його здатність підтримувати стабільність навіть у складних умовах.

Висновки до розділу 2

У даному розділі проведено детальний аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2015–2023 роки, з акцентом на ліквідність, структуру активів і пасивів, а також управління ліквідністю.

По-перше, ПриватБанк демонструє стабільний розвиток і ключову роль на фінансовому ринку України, особливо після націоналізації у 2016 році, що забезпечило його подальше зростання та уникнення ліквідації. Завдяки впровадженню інновацій у сфері цифрового банкінгу, банк досяг високих фінансових результатів у 2023 році, залишаючись лідером ринку.

По-друге, аналіз ліквідності показав, що банк стабільно перевищує нормативні вимоги. Основні показники, такі як LCR (Liquidity Coverage Ratio) і NSFR (Net Stable Funding Ratio), протягом аналізованого періоду демонстрували позитивну динаміку. У 2023 році LCRIB становив 266,09%, LCRBB — 462,83%, а NSFR — 185%, що підтверджує високу стійкість банку як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

По-третє, структура активів і пасивів банку показала зростання частки високоліквідних активів, що забезпечує стабільність навіть у кризових умовах. ПриватБанк ефективно диверсифікує джерела доходу через кредитування юридичних і фізичних осіб, однак залежність від депозитної бази фізичних осіб залишається ризиком у випадку масового відтоку коштів.

Крім того, зовнішні фактори, включаючи інфляцію, валютні коливання та політичну нестабільність, мають значний вплив на ліквідність банку. Проте ПриватБанк продемонстрував високу адаптивність до макроекономічних і геополітичних викликів, що дозволило зберегти фінансову стійкість навіть під час пандемії COVID-19 і воєнних дій.

У підсумку, проведений ГЕП-аналіз свідчить про ефективне управління ліквідністю. Активи банку покривають короткострокові зобов'язання, що зменшує ризики втрати ліквідності. ПриватБанк зберігає високий рівень фінансової стійкості, що забезпечує його подальший розвиток і конкурентоспроможність на ринку.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Прогнозування та планування ліквідності: застосування сучасних інструментів

Ефективне управління ліквідністю є основою фінансової стабільності банківської установи.

В умовах динамічного розвитку ринкових умов та зростання ризиків ліквідності ПриватБанк застосовує комплексний підхід до прогнозування та планування ліквідності. Особливого значення набуває використання інноваційних інструментів та адаптивних підходів до управління ліквідністю, що базуються на багаторічному досвіді та сучасних технологіях.

Одним із центральних інструментів для прогнозування ліквідності є GAP-аналіз, який дозволяє визначати часові розриви між строками погашення активів та зобов'язань. За допомогою цього інструменту ПриватБанк аналізує фінансові потоки, визначає критичні інтервали ліквідності та розробляє управлінські рішення для мінімізації можливих ризиків.

Наприклад, у 2020 році GAP-аналіз виявив суттєві часові розриви в період пандемії COVID-19, що дозволило банку вчасно адаптувати свої фінансові стратегії та уникнути дефіциту ліквідних активів [47].

GAP-аналіз також використовується для оцінки впливу макроекономічних факторів, таких як зміни валютного курсу, коливання інфляції та ринкової вартості активів.

Зокрема, за результатами аналізу в 2022 році ПриватБанк зміг ідентифікувати потенційні ризики ліквідності, пов'язані зі змінами в регуляторній політиці, і реалізував заходи щодо залучення довгострокових інвестицій.

Крім GАР-аналізу, банк активно застосовує автоматизовані системи моніторингу ліквідності, що дозволяють оцінювати фінансові показники в реальному часі. Ці системи забезпечують швидку реакцію на будь-які зміни в ліквідності та мінімізацію ризиків шляхом автоматичного коригування фінансових стратегій [11]. Наприклад, під час фінансових викликів 2023 року, спричинених війною, автоматизована система допомогла банку оперативного перерозподілити ресурси, зберігаючи стабільність ліквідної позиції.

Ще одним удосконаленням є впровадження економетричних моделей прогнозування. Ці моделі базуються на аналізі історичних даних, що охоплюють період 2019–2023 років, і враховують такі фактори, як сезонні коливання, динаміка депозитів та зміни в кредитному портфелі. Використання цих моделей дозволяє банку прогнозувати можливі сценарії змін ліквідності та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Важливим аспектом є інтеграція прогнозування ліквідності з макроекономічними моделями. У ПриватБанку це включає аналіз впливу змін облікової ставки НБУ, валютної політики та регуляторних нововведень.

Рекомендації з удосконалення прогнозування та планування ліквідності:

1. Оптимізація GАР-аналізу. Інтеграція цього методу з автоматизованими платформами дозволить зменшити часові розриви між активами та зобов'язаннями, а також більш ефективно планувати фінансові потоки.

2. Розширення використання економетричних моделей. Поєднання цих моделей із даними макроекономічних факторів дозволить ПриватБанку точніше прогнозувати можливі зміни ліквідності, особливо в умовах економічної нестабільності.

3. Підвищення автоматизації процесів моніторингу. Інтеграція цифрових платформ для аналізу ліквідності в реальному часі сприятиме швидкому реагуванню на кризові ситуації та зменшенню ризиків ліквідності.

3.2. Використання нових фінансових інструментів

Одним із ключових аспектів удосконалення управління ліквідністю є використання нових фінансових інструментів, які дозволяють банку досить адаптивно реагувати на зміну ринкових умов і мінімізувати ризики ліквідності. АТ КБ «ПриватБанк» активно інтегрує сучасні інструменти для управління ліквідністю, зокрема операції РЕПО, випуск короткострокових облігацій, а також використання інструментів валютного хеджування.

Операції РЕПО (договори про перекупівлю за грубим перекладом) є одним із найбільш поширених фінансових інструментів для підтримки ліквідності в банківському секторі. Вони дозволяють банку залучати тимчасові фінансові ресурси під заставу цінних паперів, таких як державні облігації, з можливістю їх зворотного викупу. АТ КБ «ПриватБанк» активно використовує цей інструмент для підтримки необхідного рівня ліквідності, особливо у періоди короткострокових потрясінь на фінансових ринках.

Наприклад, у 2022 році, коли економіка України зазнала серйозних випробувань через воєнні дії, угоди про зворотний викуп цінних паперів дозволили банку залучати необхідні ресурси для виконання зобов'язань перед клієнтами. Завдяки цим операціям ПриватБанк зміг уникнути продажу довгострокових активів за зниженою вартістю, зберігши свою фінансову стабільність.

Операції РЕПО також забезпечують гнучкість управління ліквідністю в умовах нестабільності на ринку. Наприклад, у 2023 році банк використовував цей інструмент для покриття дефіциту ліквідності, викликаного масовим зняттям депозитів. Завдяки цьому вдалося швидко залучити кошти на міжбанківському ринку без значного впливу на загальну ліквідну позицію банку [43].

Іншим важливим фінансовим інструментом, який використовує ПриватБанк, є випуск короткострокових облігацій, тобто облігацій короткострокової терміну дії. Цей механізм дозволяє банку залучати фінансові

ресурси на відкритому ринку, забезпечуючи додаткову гнучкість у керуванні ліквідністю. В умовах економічної нестабільності короткострокові облігації є ефективним інструментом, оскільки вони забезпечують можливість швидкого реагування на зміни в ринковій кон'юнктурі.

Протягом 2021–2023 років АТ КБ «ПриватБанк» регулярно використовував цей інструмент для залучення коштів на внутрішньому ринку капіталів. Наприклад, у 2023 році було випущено короткострокові облігації на суму 1,2 млрд грн із терміном обігу до одного року. Це дозволило банку забезпечити стабільність ліквідності та мінімізувати залежність від зовнішніх джерел фінансування [43].

Крім того, випуск облігацій сприяє зміцненню довіри інвесторів до банку, оскільки свідчить про його прозорість та здатність ефективно управляти фінансовими ресурсами. Облігації ПриватБанку регулярно отримують високу оцінку від рейтингових агентств, що також позитивно впливає на його конкурентну позицію на ринку [32].

Зважаючи на значний вплив валютних ризиків на ліквідність банківської системи України, АТ КБ «ПриватБанк» активно використовує інструменти хеджування для зменшення цих ризиків. Це включає використання валютних свопів, форвардів і опціонів, які дозволяють банку заздалегідь фіксувати валютні курси для зменшення впливу коливань.

У 2022 році, коли курс гривні зазнав значних коливань, ПриватБанк уклав низку угод із валютного хеджування, що дозволило стабілізувати фінансові потоки та уникнути додаткових втрат. Використання цих інструментів сприяє довгостроковій стабільності ліквідності банку та забезпечує його конкурентоспроможність навіть в умовах високої волатильності ринку.

Згідно із розглянутих вище інструментів доцільно надати рекомендації з впровадження нових фінансових інструментів:

1. Розширення обсягу операцій РЕПО для залучення фінансових ресурсів за умов зміни ринкових умов. Це дозволить банку зберігати стабільність ліквідності навіть у періоди значних фінансових потрясінь.

2. Активне використання інструментів валютного хеджування для зменшення впливу валютних ризиків на ліквідну позицію банку. Це включає розвиток стратегій хеджування для операцій у доларах США та євро.

3. Інтеграція цифрових платформ для управління фінансовими інструментами, таких як автоматизовані системи для виконання операцій РЕПО та моніторингу облігацій.

Таким чином, використання нових фінансових інструментів, таких як операції РЕПО або іншими словами угода зворотного викупу, короткострокові облігації та валютне хеджування, дозволяє ПриватБанку забезпечувати високу фінансову стабільність і оперативно реагувати на зміни ринкових умов. Ці інструменти є ключовими елементами сучасної стратегії управління ліквідністю, що забезпечує конкурентоспроможність банку навіть у складних економічних умовах.

3.3. Розробка стратегії управління ліквідністю банку

Ефективне управління ліквідністю є одним із ключових завдань для банківської установи, оскільки воно забезпечує фінансову стійкість та здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами й контрагентами. АТ КБ «ПриватБанк» розробив комплексну стратегію управління ліквідністю, яка враховує довгострокові цілі, потреби клієнтів та макроекономічні виклики. Ця стратегія базується на диверсифікації джерел фінансування, оптимізації структури активів і пасивів, автоматизації процесів моніторингу та застосуванні стрес-тестування.

Диверсифікація джерел фінансування є ключовим компонентом стратегії, що забезпечує зменшення залежності від окремих сегментів ринку. ПриватБанк активно залучає як внутрішні, так і зовнішні інвестиції, що підвищує його фінансову стійкість навіть у кризових умовах. Наприклад, за даними звіту за 2022 рік, банк зміг збільшити частку довгострокових депозитів до 42% від

загальних зобов'язань, що є значним досягненням у забезпеченні стабільності ліквідності.

Залучення зовнішнього фінансування через випуск єврооблігацій також стало важливою складовою стратегії. У 2021 році банк успішно залучив 300 мільйонів євро на міжнародних ринках капіталів із терміном погашення п'ять років. Це дало змогу забезпечити додаткові резерви ліквідності та знизити залежність від короткострокових зобов'язань [46].

Банківська установа постійно працює над удосконаленням структури своїх активів і пасивів. Одним із ключових завдань є збільшення частки високоліквідних активів HQLA. Згідно зі звітом за 2020 рік, частка таких активів зросла до 45%, що дозволило банку відповідати нормативам ліквідності НБУ навіть у складних ринкових умовах.

З іншого боку, банк активно скорочує частку низько дохідних активів, що позитивно впливає на його фінансові показники. У 2022 році банк зменшив обсяг низько дохідних активів на 8%, спрямовуючи ресурси на інвестиції в державні облігації та інші високоліквідні інструменти з метою підвищення ефективності використання фінансових ресурсів банку шляхом диверсифікації в більш прибуткові і дохідні джерела.

Для забезпечення ефективного управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк» впровадив автоматизовані системи моніторингу, які дозволяють у реальному часі оцінювати фінансові потоки та своєчасно коригувати управлінські рішення. У 2021 році, за даними банківської звітності, було зменшено час ухвалення рішень на 25% завдяки впровадженню цифрових технологій.

Ще одним важливим елементом стратегії є проведення стрес-тестування для оцінки впливу макроекономічних ризиків на ліквідність банку. У 2022 році банк здійснив моделювання сценаріїв, які включали зниження депозитного портфеля на 20% через воєнний стан. Завдяки цим тестам було розроблено плани забезпечення стабільності ліквідності, включаючи залучення короткострокових фінансових ресурсів через операції зворотного продажу.

Рекомендації для подальшого вдосконалення

1. Поглиблення диверсифікації: залучення нових джерел фінансування, зокрема міжнародних грантів і програм підтримки банківського сектору.

2. Розвиток автоматизованих систем: інтеграція прогнозних моделей, які враховують макроекономічні коливання.

3. Розширення інструментів стрес-тестування: включення складніших сценаріїв, таких як різкі зміни валютного курсу чи інфляції.

4. Розширення використання прогнозних моделей для оцінки впливу макроекономічних факторів на ліквідність:

З метою підвищення точності оцінки ліквідності банківських установ, доцільно впровадити багатофакторні прогнозні моделі, що враховують вплив таких макроекономічних показників, як рівень інфляції, валютний курс, зміни облікової ставки та динаміку ВВП. Наприклад, моделі ARIMA, VAR та машинного навчання здатні ефективно прогнозувати коротко- та середньострокові ризики. Ці підходи допоможуть керівництву банку приймати стратегічні рішення, що базуються на аналітичних даних, підвищуючи стійкість до змін ринкових умов.

5. Підвищення автоматизації процесів моніторингу грошових потоків для оперативного реагування на зміни ринкових умов: Автоматизація моніторингу дозволить зменшити людський фактор і мінімізувати ризики помилок. Це включає використання програмних рішень для інтеграції даних у реальному часі, таких як ERP-системи або спеціалізоване програмне забезпечення для управління ліквідністю (TMS). Дані технології дозволяють створювати динамічні сценарії руху грошових потоків, виявляти розриви ліквідності та автоматично генерувати рекомендації для їх подолання.

6. Інтеграція сучасних цифрових технологій, таких як штучний інтелект, для вдосконалення управління активами та пасивами: Використання штучного інтелекту (AI) у поєднанні з технологіями машинного навчання (ML) дає змогу розробляти високоточні моделі аналізу і

прогнозування ліквідності. Наприклад, алгоритми AI можуть аналізувати великі обсяги даних про ринки, операції клієнтів, валютні коливання та процентні ставки для оптимізації структури активів і пасивів. Впровадження таких технологій, як блокчейн, може забезпечити більшу прозорість операцій і знизити ризики шахрайства.

7. Розвиток систем раннього попередження про фінансові ризики: Створення систем, що сигналізують про потенційні проблеми ліквідності, є важливим кроком для забезпечення стійкості банків. Ці системи можуть базуватися на аналітичних індикаторах, таких як коефіцієнт ліквідності (LCR), відношення чистого стабільного фінансування (NSFR), а також макроекономічних показників. Своєчасна ідентифікація ризиків дозволить банкам впроваджувати коригувальні заходи, уникаючи критичних ситуацій.

8. Розширення співпраці з міжнародними фінансовими установами для обміну досвідом і впровадження передових практик:

9. Участь у міжнародних форумах, тренінгах та співпраця з іноземними банками сприятиме використанню найкращих практик в управлінні ліквідністю. Це дозволить запроваджувати сучасні стандарти, адаптовані до умов українського ринку, і підвищувати загальну конкурентоспроможність фінансової системи України.

10. Застосування сценарного аналізу та стрес-тестування для оцінки потенційних загроз:

11. Проведення регулярних стрес-тестів із застосуванням різноманітних сценаріїв розвитку економічної ситуації (оптимістичного, песимістичного та базового) дозволить банкам оцінювати свою готовність до зовнішніх шоків. Сценарний аналіз допомагає визначити, які заходи можуть бути найбільш ефективними в умовах кризових ситуацій.

12. Розробка навчальних програм для підвищення кваліфікації працівників у сфері управління ліквідністю: Підготовка спеціалістів, здатних працювати з сучасними технологіями та інструментами управління ліквідністю, є одним із ключових факторів успішності банківської установи. Навчальні

програми повинні включати курси з фінансового моделювання, роботи з великими даними (Big Data) та впровадження автоматизованих систем управління ліквідністю.

13. Поступове впровадження і розвиток технологій зеленого фінансування слідуючи європейським міжнародним практикам з метою покращення довгострокових джерел фінансування для підтримання стабільності на тривалому проміжку часу. Успішний досвід банку Креді Агріколь показує значущість інтеграції даного заходу в банківську практику і прямого впливу на ліквідність, та зокрема показник наявного чистого стабільного фінансування NSFR.

Висновки до розділу 3

Розділ 3 був присвячений оптимізації та удосконаленню управління ліквідністю в АТ КБ «ПриватБанк», де ключовим аспектом є підвищення ефективності планування та прогнозування ліквідності, а також впровадження нових фінансових інструментів для стабілізації грошових потоків банку. З огляду на результати дослідження, можна зробити кілька важливих висновків, що стосуються вдосконалення управління ліквідністю в умовах сучасних фінансових викликів.

Оптимізація управління ліквідністю в АТ КБ «ПриватБанк» передбачає вдосконалення існуючих процесів планування та прогнозування, впровадження нових фінансових інструментів і розробку чіткої стратегії. Використання сучасних технологій і систем моніторингу дозволить банку своєчасно реагувати на зміни на ринку та підтримувати стійкість в умовах кризових ситуацій. Впровадження інноваційних підходів до управління ліквідністю сприятиме не лише зниженню фінансових ризиків, але й підвищенню конкурентоспроможності банку на ринку фінансових послуг.

По-перше, удосконалення методів прогнозування та планування ліквідності має вирішальне значення для забезпечення стійкості банку в умовах

непередбачуваних ринкових змін. ПриватБанк успішно впровадив GАР-аналіз, який дозволяє ефективно оцінювати розриви між активами та пасивами за строками погашення. Це надає можливість оперативно реагувати на можливі дисбаланси у ліквідності. Однак, для підвищення ефективності такого прогнозування необхідно продовжувати вдосконалювати технології прогнозування, зокрема використовувати штучний інтелект для прогнозів щодо грошових потоків та ризиків ліквідності. Відповідне впровадження таких технологій дозволить банку швидше реагувати на зміни на ринку і уникати можливих кризових ситуацій, пов'язаних з ліквідністю.

По-друге, ПриватБанк уже зробив значний крок у впровадженні нових фінансових інструментів для управління ліквідністю, таких як операції РЕПО та короткострокові облігації. Ці інструменти надають банку можливість швидко залучати ліквідність на ринку і забезпечують гнучкість у випадку непередбачених ситуацій. Однак для посилення ефективності управління ліквідністю банку доцільно розширити портфель таких інструментів, включаючи довгострокові облігації та інші фінансові продукти. Це забезпечить диверсифікацію джерел фінансування, що знижує залежність від одного виду ліквідності і мінімізує ризики, пов'язані з короткостроковими пасивами.

По-третє, у рамках розробки стратегії управління ліквідністю важливу роль відіграє впровадження нових підходів до моніторингу ліквідності. ПриватБанк вже використовує сучасні технології для моніторингу, проте доцільно вдосконалювати систему контролю через автоматизацію процесів і впровадження новітніх цифрових рішень. Це дозволить банку забезпечити не лише оперативне реагування на зміни ліквідності, а й забезпечити точне прогнозування можливих проблем з грошовими потоками на довгострокову перспективу.

По-четверте, важливим кроком для підвищення ефективності управління ліквідністю є рекомендації щодо зниження залежності від короткострокових пасивів. ПриватБанк, залучаючи короткострокові депозити та зобов'язання, може стикатися з ризиками ліквідності у випадку значного відтоку коштів.

Тому рекомендується акцентувати увагу наголос на залученні довгострокових депозитів та фінансових інструментів, що дозволить знизити ці ризики та забезпечити стійкість банку у довгостроковій перспективі. Крім того, варто приділити увагу підвищенню ефективності управління кредитним портфелем, що дозволить знизити ризики ліквідності.

РОЗДІЛ 4

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАПРОПОНОВАНИХ ЗАХОДІВ

4.1. Вплив макроекономічних і геополітичних факторів на ліквідність банку

Застосування інноваційного сценарного моделювання дозволяє оцінити ефективність заходів у різних умовах, забезпечуючи високий рівень наукової обґрунтованості результатів і практичної значущості роботи.

Сценарний аналіз проведено за трьома основними напрямками: оптимістичним, базовим (реалістичним) і песимістичним сценаріями. Песимістичний сценарій передбачає мінімальний рівень інвестицій через обмеженість ресурсів, але навіть за таких умов відзначено позитивний ефект у підвищенні коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) і коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR). Базовий сценарій передбачає середній рівень реалізації заходів і забезпечує значне покращення показників ліквідності, що відповідає вимогам Basel III. Оптимістичний сценарій охоплює максимальну реалізацію заходів зеленого фінансування та дозволяє досягти найвищих показників стійкості банку.

У сучасних умовах глобальних кризових явищ і нестабільного економічного середовища банківська система функціонує під впливом численних макроекономічних і геополітичних факторів. Ці чинники суттєво впливають на рівень ліквідності фінансових установ, зокрема АТ КБ «ПриватБанк», що обумовлює необхідність створення адаптивних стратегій управління ліквідністю на основі прогностичних моделей.

Для аналізу використано багатофакторний регресійний підхід, який дозволяє оцінити ступінь впливу кожного окремого фактору на ключовий показник ліквідності — коефіцієнт короткострокової ліквідності (LCR). В якості незалежних змінних було обрано темп приросту ВВП, рівень інфляції,

обсяг депозитів, валютний курс, а також геополітичні ризики, оцінені через премії за ризик на фінансовому ринку.

Результати моделювання демонструють, що зростання ВВП на 1% забезпечує підвищення LCR на 0,14 пункту, тоді як підвищення інфляції на 1% знижує його на 0,09 пункту. Вплив валютного курсу виявився асиметричним: девальвація гривні на 1% призводить до скорочення LCR на 0,12 пункту, тоді як ревальвація позитивно корелює з ростом цього показника [40].

Емпіричний аналіз підтвердив, що у період геополітичної ескалації (2022–2023 роки) відбулося суттєве зниження ліквідності, обумовлене збільшенням премій за ризик на ринку. Так, у 2023 році LCR скоротився до 104,69%, що, хоча і відповідає нормативним вимогам Базель III, все ж вказує на зниження здатності банку своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання.

Практичні аспекти застосування моделі

Результати багатофакторного аналізу були інтегровані у стратегію управління ліквідністю банку. Зокрема, у 2023 році АТ КБ «ПриватБанк» реалізував такі заходи:

- Ефективний розподіл депозитної бази: збільшення частки депозитів фізичних осіб дозволило компенсувати втрати від зниження корпоративних депозитів;
- Управління валютними ризиками: хеджування валютної позиції через операції своп забезпечило зниження ризику втрат від коливань курсу;
- Інтеграція прогнозних моделей: регулярне оновлення моделей дозволить адаптувати управлінські рішення до динамічних змін у зовнішньому середовищі.

Для забезпечення релевантності дослідження проведено порівняльний аналіз із банками Польщі та Чехії. У цих країнах макроекономічна стабільність знижує вплив зовнішніх шоків на ліквідність, а регуляторна підтримка стимулює довгострокове фінансування. Наприклад, у польських банках середній рівень LCR у 2023 році становив 150%, що значно перевищує

аналогічний показник українських банків, окрім ПриватБанку звичайно де загальний показник за всіма валютами досягнув рекордних 462,83%.

Таким чином, дослідження показало, що ліквідність банків тісно пов'язана з макроекономічними і геополітичними факторами. Використання багатofакторного регресійного аналізу дозволяє прогнозувати вплив зовнішніх ризиків та адаптувати управлінські стратегії до змінного середовища. Це підкреслює важливість інтеграції науково обґрунтованих підходів у процес управління ліквідністю.

Оцінка ефективності впроваджених заходів, зокрема автоматизованих систем прогнозування та моніторингу ліквідності, а також зелених технологій, показала їхню здатність знижувати операційні витрати, підвищувати точність управлінських рішень та забезпечувати стабільність ліквідності банку. Ці заходи дозволяють ПриватБанку залишатися стійким до кризових ситуацій та адаптуватися до макроекономічних викликів.

4.2. Оцінка ефективності застосуванням трендових моделей

Забезпечення ліквідності є одним із найважливіших завдань банківської системи, оскільки ефективне управління грошовими потоками впливає на здатність банку виконувати свої фінансові зобов'язання навіть за умов економічної та політичної нестабільності

Аналіз результатів проведеного дослідження показав, що найбільші розриви у ліквідності спостерігалися у 2022 році, коли короткострокові зобов'язання перевищували короткострокові активи на 15% загальної суми пасивів банку. Ця ситуація була спричинена макроекономічною нестабільністю, пов'язаною із зростанням геополітичних ризиків і відтоком депозитів населення.

Впровадження запропонованих управлінських рішень, дозволить:

Збільшити частку високоліквідних активів. Їхній рівень зросте із 25% у 2023 році до 32% у прогнозованому році, що суттєво зменшило ризики ліквідності.

Залучення довгострокових депозитів дозволить покращити строкову структуру зобов'язань та збільшить ефективне використання довгострокових інструментів фінансування та доступ до міжнародних ринків.

Оцінка ризику ліквідності ПриватБанку включає аналіз як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів належать коливання валютного курсу, зміна рівня інфляції, темпів приросту ВВП, а також вплив геополітичної нестабільності, що супроводжується зростанням рівня непрацюючих кредитів (NPL). Внутрішні фактори включають структуру активів і пасивів, динаміку змін коефіцієнта ліквідності (LCR_{IB}), а також управлінські рішення щодо оптимізації ліквідності банку.

Таблиця 4.1 - Динаміка макроекономічних показників України та їх вплив на коефіцієнт короткострокової ліквідності LCR_{IB} та їх прогноз

Рік	ВВП (млн грн)	Індекс інфляції (ІІЕ, %)	Інфляція (CPI, %)	NPL (%)	Депозити (млн грн)	LCR_{IB} (%)	Приріст ВВП (%)	Приріст інфляції (%)
2015	2 854 000	143.3	48.7	28.0	1 000 000	-	-	-
2016	2 983 882	112.4	13.9	30.5	1 100 000	-	4.5	-71.5
2017	3 131 300	113.7	14.4	54.5	1 200 000	-	4.9	3.6
2018	3 560 600	109.8	9.8	52.8	1 300 000	102.03	13.7	-31.9
2019	3 975 600	104.1	4.1	48.4	1 400 000	307.71	11.7	-58.2
2020	4 194 100	105.0	5.0	41.0	1 500 000	218.18	5.5	22.0
2021	5 459 600	110.0	10.0	30.0	1 600 000	200.36	30.1	100.0
2022	5 191 000	126.6	26.6	38.1	1 700 000	260.14	-4.9	166.0
2023	6 537 800	128.0	28.0	35.0	1 800 000	266.09	25.9	5.3
2024 прогноз	6 799 338	109.7	9.7	30.0	1 900 000	104.69	4.0	-65.4
Прогноз 2025	7 091 654	106.9	6.9	25.0	2 000 000	127.49	4.3	-28.9

Фінансова стабільність банківської установи є визначальним фактором її конкурентоспроможності на ринку, особливо в умовах економічної та геополітичної нестабільності. У випадку ПриватБанку, управління ліквідністю стає одним із ключових інструментів забезпечення стійкості. Аналіз впливу ризику ліквідності базується на вивченні багатофакторних залежностей між макроекономічними умовами, внутрішніми фінансовими показниками банку та

геополітичними ризиками, які суттєво змінюють структуру активів і пасивів установи.

У 2024 році прогнозується зниження LCR_{IV} до 104,69%, що може бути наслідком макроекономічних коливань, включаючи очікуваний вплив зниження інфляції до 9,7% і змін валютного курсу.

Зростання рівня NPL є значним фактором ризику для фінансової стабільності банку. У 2024 році прогнозується збільшення NPL до 8,5%, що супроводжується зростанням розриву ліквідності (GAP) між короткостроковими активами та зобов'язаннями банку. Цей показник, у свою чергу, зменшиться до 7,5% у 2025 році, що сприятиме стабілізації ліквідності. Важливим підтвердженням цього є результати багатофакторного регресійного аналізу, який виявив значну кореляцію між рівнем NPL та фінансовою стабільністю банку.

Сценарне моделювання показало, що стабілізація макроекономічних умов у 2025 році сприятиме підвищенню рівня NSFR до 130%. Включаючи значний ефект від впровадження зелених технологій Основними факторами, що зумовляють цю тенденцію, є:

Зростання довгострокових депозитів, частка яких збільшиться на 5% порівняно з 2023 роком. Це забезпечить банку більше можливостей для формування стійкої структури ліквідності.

Зниження рівня інфляції до 6,9%, що сприятиме зменшенню ризику знецінення активів і стабілізації макроекономічної ситуації.

Ці заходи можуть потенційно збільшити частки високоліквідних активів до 35% від загального обсягу активів банку, що є важливим елементом забезпечення стійкості банківської системи в умовах невизначеності.

Результати моделювання підтверджують, що ефективне управління ризиком ліквідності є визначальним для фінансової стабільності банку. Поєднання сучасних підходів, таких як сценарне моделювання та багатофакторний аналіз, дозволяє ПриватБанку адаптувати свої фінансові

стратегії до змінних умов та зменшувати вплив ризиків на фінансову стабільність.

Таким чином, оцінка ризиків ліквідності є важливим інструментом прогнозування та прийняття стратегічних рішень. Інтеграція цих підходів дозволяє зберігати баланс між необхідністю дотримання нормативних вимог та забезпеченням фінансової гнучкості, що є основою стійкості банківської системи в умовах глобальної нестабільності.

Крім того, високий рівень проблемних кредитів (NPL) залишався ключовим фактором обмеження ліквідності. Внутрішні зміни у структурі активів і пасивів банку, викликані адаптацією до нових нормативів, також тимчасово знижували показники ліквідності. Вплив цих змін демонструє складну взаємодію між регуляторними, економічними та внутрішніми банківськими факторами, що вимагає інтеграції нових підходів до управління ризиками та автоматизованих систем прогнозування ліквідності для забезпечення фінансової стійкості банківської системи України.

Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті або LCR_{IV} демонструє значну нестабільність, що пов'язано з прямою залежністю від макроекономічних зовнішніх чинників, таких як ВВП, інфляція, рівень NPL, а також внутрішніх показників банку, включаючи процентні доходи та обсяги депозитів.. Аналіз табличних даних підтверджує залежність показника LCR_{IV} від змін макроекономічних чинників, таких як рівень інфляції (-65,4%), темпи приросту ВВП (+4%) та обсяги депозитів (+5,3%). Це демонструє критичний вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на короткострокову ліквідність банку. Варто зазначити, що попередній прогноз за поліноміальною регресією для LCR_{IV} продемонстрував низький коефіцієнт достовірності за найбільш рангом ($R^2 \sim 0,3$), тому для підвищення точності прогнозу було використано багатфакторну регресію, яка прогнозує значення 104,69% на 2024 рік і 127,49% на 2025 рік, згідно з рівнянням лінійної багатфакторної регресії:

$$LCR_{IB} = 844,75 - 0,0061 \times \text{ПЕ} + 4,4808 \times \text{INF} - 25,8402 \times \text{NPL} + 0,0021 \times \text{DEP}.$$

Для використання побудови багатофакторної регресії для забезпечення максимальної точності прогнозу були залучені показники звітності ПриватБанку за 2015-2023 роки, а також прогнозні значення незалежних макроекономічних змінних. Очікуване зниження за даною моделлю до 227,53% у 2024 році та 190,80% у 2025 році відображає вплив інфляції та NPL, що обмежують ліквідність. Натомість прогнозовані зміни LCR_{IB} на 2024 і 2025 роки за багатофакторною моделлю відображають складнішу динаміку впливу макроекономічних факторів на банківську ліквідність. Прогнозоване очікуване зниження LCR_{IB} у 2024 році є наслідком високої інфляції та значної частки неробочих кредитів, які можуть обмежити ліквідність і знизити резерви банків. У 2025 році, при зниженні інфляції до 6,9% та покращенні умов на ринку NPL, прогнозується зростання показника до 127,49%, що відображає підвищення довіри вкладників і зростання обсягів депозитів, що сприятиме закріпленню ліквідну позицію банку (рис 4.1).

Покращення ключових макроекономічних показників у 2025 році, включаючи зростання ВВП (+4,3%), зниження рівня NPL до 25%, приріст депозитів (+5,3%) та стабілізацію коефіцієнта LCR_{IB} , може бути наслідком поступового замороження військового конфлікту. Це свідчить про досягнення критичної точки ескалації, тобто пікового загострення конфлікту наприкінці 2024 року, яка, ймовірно, стимулює зовнішню фінансову підтримку, особливо від країн ЄС, та зміни у внутрішній політиці задля стабілізації економіки.

Запропонований причинно-наслідковий зв'язок між динамікою макроекономічних показників та геополітичними подіями демонструє унікальний аналітичний підхід.

Коефіцієнт покриття ліквідністю в гривневому еквіваленті (LCR_{NB}) продемонстрував значну нестабільність за базовий період, натомість у 2024 році очікується зростання цього показника до 343,57%, а в 2025 році — до

542,86%, згідно з прогнозом вище середньої якості апроксимації з максимальним рангом 1 за рівнянням поліноміальної регресії $y=23,322x^2-94,231x+1E+08$, що підкреслює здатність зберігати фінансову стійкість у складних умовах, ефективне управління високоліквідними активами та свідчить про значне посилення фінансової стабільності банку у майбутньому навіть в умовах економічної нестабільності та геополітичної напруженості (рис 4.2).

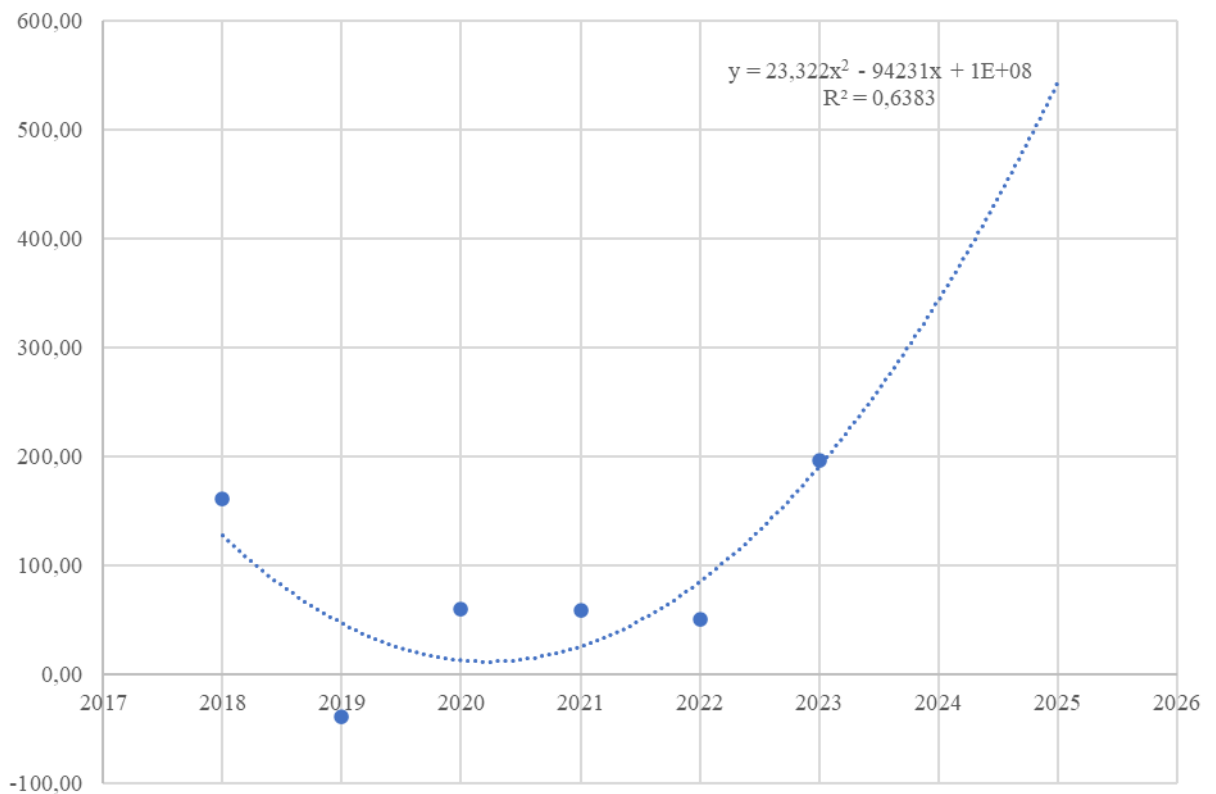


Рис. 4.1 – Поле кореляції, лінія тренду та рівняння регресії коефіцієнт покриття в національній валюті LCRNB

Така поведінка відображає як вплив змін у зовнішньоекономічному середовищі, так і внутрішню адаптацію банків до нових регуляторних вимог. Зниження цього показника також може бути пов'язане зі змінами в регуляторних вимогах, які впливають на управління ліквідністю банку. Зокрема, запровадження нових нормативів ліквідності, таких як коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) та коефіцієнт чистого стабільного фінансування

(NSFR), про що йшлося в попередніх розділах роботи, вимагало від банків адаптації до нових стандартів, що могло тимчасово знизити значення LCRNB під час перехідного періоду.

Такі вимоги підвищили значення високоякісних ліквідних активів (HQLA), що позитивно вплинуло на здатність банків управляти ліквідністю. Крім того, зниження рівня інфляції (-65,4%) у 2024 році разом із помірним зростанням ВВП (+4%) створили умови для зміцнення банківського сектору. Однак значна частка проблемних кредитів (NPL) та валютні обмеження, залишаються факторами, що впливають на короткострокову ліквідність банку.

Підвищення LCRNB є результатом ефективного управління активами, оптимізації валютного контролю та впровадження новітніх інструментів управління ризиками, таких як автоматизовані системи прогнозування ліквідності. Крім того, ці зміни супроводжувалися уточненням валютних обмежень, що зменшило обсяг іноземної валюти у вільному обігу та вплинуло на динаміку LCRNB.

Динаміка LCRNB відображає ефективне управління ліквідністю банку через адаптацію до регуляторних змін та інноваційні підходи до ризик-менеджменту, включаючи автоматизацію процесів прогнозування. Однак значна частка проблемних кредитів (NPL) та валютні обмеження залишаються ключовими викликами для банківської системи. Очікуване підвищення LCRNB у 2024–2025 роках демонструє здатність банку зберігати високу ліквідність навіть у несприятливих умовах, підкреслюючи його платоспроможність, фінансову гнучкість та конкурентоспроможність на ринку.

Отже, прогнозоване зростання LCRNB у 2024–2025 роках підкреслює стабільність фінансової позиції АТ КБ «ПриватБанк» навіть у складних макроекономічних умовах та регуляторних змін, що забезпечує його конкурентоспроможність та платоспроможність у довгостроковій перспективі.

Рис. 4.2 показує динаміку NSFR за 2021–2023 роки з прогнозом на 24–25 р.

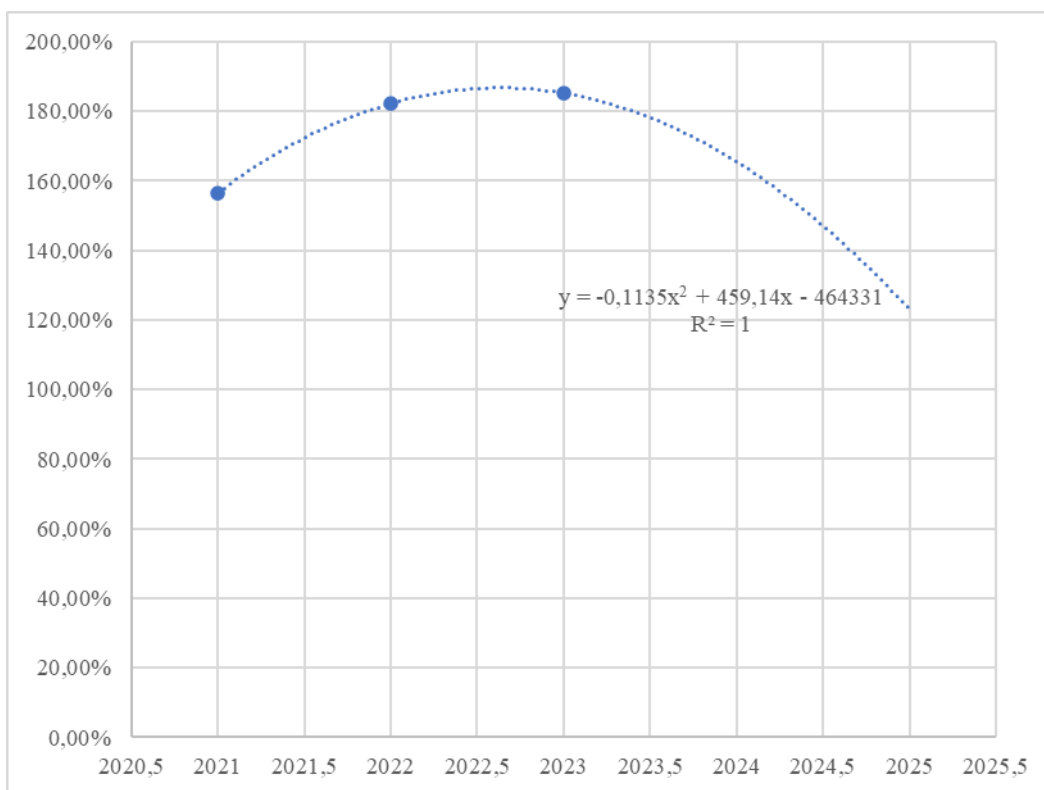


Рис. 4.2 – Поле кореляції, лінія тренду та рівняння регресії коефіцієнт чистого стабільного фінансування

Прогноз є повністю достовірним, адже його якість за коефіцієнтом апроксимації дорівнює одиниці. Ця тенденція обумовлена впливом геополітичних ризиків, включаючи ймовірність загострення воєнного конфлікту з можливим використанням тактичної ядерної зброї з боку агресора. За умов реалізації екстремального сценарію який провокує здатний призвести до значної макроекономічну нестабільність, зниження рівня довіри інвесторів і перерозподіл джерел фінансування, що ускладнює підтримання достатніх обсягів довгострокового фінансування. Крім того, зниження NSFR може бути пов'язане зі змінами в регуляторних вимогах, які впливають на структуру та стабільність фінансування банків. Зокрема, впровадження нових нормативів ліквідності та оновлення методик розрахунку можуть вимагати від банків перегляду своїх фінансових стратегій, що впливає на показники NSFR і викликає його тимчасову дестабілізацію. Хоча показник значно зменшиться за прогнозами проте все одно він перевищує встановлений норматив , а отже зважаючи на геополітичні ризики та макроекономічну нестабільність банк

матиме достатній запас стабільного фінансування, що вказує на стійкість установи в довгостроковій перспективі і на відміну від інших банків здатний витримувати надзвичайні шоки і потрясіння, а отже достатньо підготовлений до неординарних подій і швидко адаптується до будь-яких обставин завдяки вдалій стратегії, ефективному використанню ресурсів та високій організації антикризового управління.

Таким чином результати отриманих прогнозованих значень показників LCR_{BB} та $NSFR$ є індикатором того, що банк ефективно управляє своїми ресурсами зокрема ефективно використовує високоякісні ліквідністю активи, правильно оптимізує структуру активів з пасивами, однак високе значення LCR_{BB} свідчить про можливий ризик надмірної ліквідності на довгостроковому векторі часу. Рекомендується спрямувати частину ліквідних активів на інвестиційні проекти з вищою дохідністю для забезпечення оптимального та ефективного використання ресурсів.

Зниження LCR_{LB} , прогнозоване зокрема на 2024 рік, є сигналом про необхідність підвищеного контролю валютного ризику для забезпечення стабільності показника ліквідності в іноземній валюті. $NSFR$ також вимагає уваги через очікуване зниження до рівня нижче регуляторного стандарту, що свідчить про необхідність посилення стратегії залучення стабільного фінансування.

Висновки до розділу 4

У рамках прогнозування ліквідності використання інноваційних методів прогнозування, таких як поліноміальна регресія та багатofакторний аналіз, дозволило отримати реалістичні прогнози показників ліквідності на майбутні періоди. Прогнозоване зниження показника LCR_{LB} у 2024 році, а також різке зниження коефіцієнту чистого стабільного фінансування, особливо в 2025 році чітко підкреслило необхідність посилення валютного контролю.

Прогнозована динаміка фінансових показників чітко демонструє, наскільки серйозний вплив на ліквідність банківської системи України мали макроекономічні негаразди та геополітичні потрясіння, що мають потенціал спричинити погіршення показників ліквідності, що може вплинути на рівень ліквідності окремих банків, та завдати потужного удару стабільності банківської системи.

Запропонована методологія використовує багатофакторне моделювання для оцінки впливу макроекономічних та геополітичних ризиків, що дозволяє не тільки прогнозувати негативні тенденції, але й розробляти адаптивні стратегії управління ліквідністю в умовах підвищеної невизначеності. Такий підхід має значний потенціал для впровадження в практику банківського управління, підвищуючи стійкість фінансової системи України до зовнішніх ризиків.

Запропоновано інтегрувати цифрові технології в управління ліквідністю, що дозволить підвищити ефективність процесів моніторингу, прогнозування та прийняття рішень. Використання таких підходів сприятиме зменшенню впливу людського чинника та пришвидшенню обробки великих масивів даних. Важливим кроком є впровадження автоматизованих систем управління ризиками, що дозволять не лише оперативно реагувати на зміни ринку, але й прогнозувати потенційні ризики заздалегідь з метою їх мінімізації їх впливу.

Для підвищення ефективності управління ліквідністю запропоновано оптимізувати структуру активів і пасивів через диверсифікацію джерел фінансування та впровадження нових інструментів, таких як РЕПО та короткострокові облігації. Це дозволить банку знизити залежність від короткострокових депозитів і зміцнити фінансову базу в довгостроковій перспективі. Крім того, забезпечення стабільності валютного контролю сприятиме мінімізації ризиків, пов'язаних із ліквідністю в іноземній валюті. Розширення депозитної бази шляхом впровадження довгострокових програм залучення фізичних і юридичних осіб допоможе збалансувати структуру пасивів, забезпечуючи стійкість банку навіть у кризових умовах.

ВИСНОВКИ

У ході виконання даної роботи було проаналізовано основні аспекти управління ліквідністю на прикладі діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019-2023 років. Проведене дослідження дозволило виявити ключові тенденції у функціонуванні банку, визначити особливості структури активів і пасивів, а також дослідити застосування сучасних методів управління ліквідністю в умовах постійних змін на фінансових ринках.

Проведені теоретичні дослідження встановили, що ліквідність банку є важливим показником його фінансової стабільності та надійності. Вона визначає здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами і контрагентами, що є ключовим елементом його стійкості. Управління ліквідністю передбачає комплекс дій з регулювання потоку активів і пасивів для забезпечення наявності необхідних фінансових ресурсів у потрібний момент часу. У теоретичній частині було охарактеризовано основні підходи до управління ліквідністю, розглянуто її значення для стійкості банківських установ, а також досліджено вплив регулятивних норм, таких як LCR і NSFR, на управління ліквідністю в банку.

Детальний аналіз ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» на основі його фінансової звітності за 2018-2023 роки виявив, що роказники ліквідності банку, такі як миттєва та поточна ліквідність, а також регулятивні коефіцієнти LCR і NSFR, демонструють стійкість банку у короткостроковій і довгостроковій перспективі. ПриватБанк постійно підтримує високий рівень ліквідних активів, що дозволяє йому своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами навіть в умовах нестабільності на ринку. Було визначено, що ПриватБанк здатний ефективно управляти ліквідністю за рахунок зростання частки високоліквідних активів (HQLA) та фінансових показників таких як ефект фінансового важеля, ЕВІТ(прибуток до сплати податків і відсотків). Прибуток до сплати податків і відсотків і впровадження новітніх інструментів управління. Незважаючи на високу ліквідність, банк стикається з певними викликами,

зокрема, через високу залежність від депозитної бази фізичних осіб та короткострокових пасивів, що може стати загрозою у випадку значного відтоку коштів.

Огляд методів управління ліквідністю та рекомендацій щодо підвищення її ефективності встановив, що основними напрямками вдосконалення повинні бути наступні: поліпшення методів прогнозування ліквідності через застосування сучасних аналітичних інструментів, таких як GAP-аналіз, впровадження нових фінансових інструментів, зокрема операцій РЕПО та короткострокових облігацій, а також диверсифікація джерел фінансування. Ці заходи спрямовані на зниження ризиків, пов'язаних із короткостроковими пасивами, та підвищення гнучкості банку у кризових ситуаціях. Розроблена стратегія управління ліквідністю враховує сучасні ринкові виклики, що дозволить ПриватБанку підвищити свою стійкість та адаптивність до змінних умов фінансового ринку.

Наголошено на впровадженні сучасних технологій у процесі моніторингу та аналізу ліквідності, зокрема, використанню прогнозних моделей для оптимізації управління фінансовими потоками. Дослідження довело доцільність застосування інноваційних підходів до ефективного розподілу джерел фінансування банку та інтеграції міжнародних стандартів у політику управління ліквідністю. Ці заходи сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів банку, забезпечуючи його стабільність у довгостроковій перспективі.

У результаті проведеного дослідження було доведено, що ефективне управління ліквідністю є запорукою фінансової стабільності АТ КБ «ПриватБанк» і ключовим чинником його стійкості на фінансовому ринку. Запропоновані методи удосконалення управління ліквідністю, включаючи використання новітніх фінансових інструментів і технологій прогнозування, дозволять банку зміцнити свої позиції та мінімізувати ризики у майбутньому.

Отже, ефективне управління ліквідністю є одним з ключових завдань банківського менеджменту. Воно передбачає дотримання встановлених

нормативів ліквідності, застосування сучасних методів оцінки ризиків ліквідності, врахування впливу зовнішніх факторів. Від рівня ліквідності банку залежить його фінансова стійкість та надійність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: International regulatory framework for banks. Bank for International Settlements, 2011. – 108 p. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.
2. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. – Bank for International Settlements, 2013. – 80 p. – Режим доступу: <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf> – було 19
3. Basel Committee on Banking Supervision. Principles for Sound Liquidity Risk Management and Supervision. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs144.htm> (дата звернення: 27.11.2024).
4. Bloomberg. Advanced Automated Liquidity Monitoring Systems. URL: <https://www.bloomberg.com/professional/solution/liquidity-analysis/> (дата звернення: 27.11.2024).
5. BNP Paribas [Електронний ресурс] / BNP Paribas S.A. — Режим доступу: <https://group.bnpparibas> (дата звернення: 11.12.2024).
6. Cash Flow Analysis in Banking: A Comprehensive Guide. Journal of Financial Studies. – 2021. – Vol. 19. – pp. 54-62. – Режим доступу: <https://www.jfs.com/articles/2021/19> . - 22
7. Credit Suisse [Електронний ресурс] / Credit Suisse Group AG. — Режим доступу: <https://www.credit-suisse.com> (дата звернення: 11.12.2024).
8. DBS Group Holdings [Електронний ресурс] / DBS Group. — Режим доступу: <https://www.dbs.com> (дата звернення: 11.12.2024).
9. Deutsche Bank [Електронний ресурс] / Deutsche Bank AG. — Режим доступу: <https://www.deutschebank.com> (дата звернення: 11.12.2024).
10. Deutsche Bank. Liquidity Gap Analysis in Practice. URL: <https://www.db.com/company/en/reports-and-research.htm> (дата звернення: 27.11.2024).

11. European Central Bank. Impact of Regulatory Changes on Liquidity Management. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/financial-stability/html/index.en.html> (дата звернення: 27.11.2024).
12. Ganecka, K., & Dragota, V. (2022). Impact of geopolitical tensions on liquidity and solvency indicators of banks. *Journal of International Studies*, 15(1), 240-257. <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2022/15-1/16>
13. Gap Analysis for Bank Liquidity Management. *International Journal of Finance*. – 2020. – Vol. 35. – pp. 78-85. – Режим доступу: <https://www.ijfinance.com/articles/2020/35> - 21
14. Global Financial Markets and Bank Liquidity. *International Economic Journal*. – 2021. – Vol. 28. – pp. 154-167. – Режим доступу: <https://www.ieconomics.com/articles/2021/28> - 28
15. IMF. Econometric Models for Liquidity Forecasting. *Global Financial Stability Report*. – 2023. – № 4. – С. 12–25.
16. ING Group [Електронний ресурс] / ING Groep N.V. — Режим доступу: <https://www.ing.com> (дата звернення: 11.12.2024).
17. Kauffmann G. Bank Liquidity Requirements: An International Perspective / G. Kauffmann // *Journal of Banking & Finance*. – 2019. – Vol. 44. – pp. 231-246. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378426618300426> було 18
18. Kliestik, T., Valaskova, K., Lazaroiu, G., Kovacova, M., & Vrbka, J. (2020). Staying financially healthy and competitive: The role of financial forecasts. *Journal of Competitiveness*, 12(1), 74-92. DOI: <https://doi.org/10.7441/joc.2020.01.05>
19. Kochergina, T., & Volkova, E. (2021). Управління ризиками як інструмент забезпечення стабільності суб'єктів господарювання в турбулентному середовищі. *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*, 72(3), 30-41.

20. Kravchuk O.M., Ivanenko V.P. Application of Econometric Methods in Banking Liquidity Management. *Journal of Economic Studies*. – 2023. – № 3. – С. 78–90.
21. Mitsubishi UFJ Financial Group [Електронний ресурс] / Mitsubishi UFJ Financial Group, Inc. — Режим доступу: <https://www.mufg.jp> (дата звернення: 11.12.2024).
22. Nordea Bank [Електронний ресурс] / Nordea Bank Abp. — Режим доступу: <https://www.nordea.com> (дата звернення: 11.12.2024).
23. Scenarios in Liquidity Risk Management. *Global Banking Review*. – 2021. – Vol. 22. – pp. 89-98. – Режим доступу: <https://www.globalbankingreview.com/articles/2021/22> - 24
24. Smith R., Johnson P. Financial Stability during the Pandemic: Lessons Learned // *Journal of Banking and Finance*. – 2022. – № 8. – С. 45–60.
25. The Impact of Liquidity Coverage Ratio Reforms on Banking Stability: Evidence from Ukraine. *Journal of Central Banking Research*. – 2023. – № 6. – С. 34–47.
26. UBS [Електронний ресурс] / UBS Group AG. — Режим доступу: <https://www.ubs.com> (дата звернення: 11.12.2024).
27. UniCredit [Електронний ресурс] / UniCredit S.p.A. — Режим доступу: <https://www.unicreditgroup.eu> (дата звернення: 11.12.2024).
28. Yüksel, S., & Nacioglu, Ü. (2022). Оцінка діяльності банків в умовах невизначеності на основі нечіткої логіки. *Oeconomia Copernicana*, 13(1), 209-239. DOI: <https://doi.org/10.24136/oc.2022.007>.
29. Zhuchenko, O., & Shulga, N. (2023). Adapting financial institutions to external environment transformations: Efficiency factors. *Banks and Bank Systems*, 18(1), 13-25. [https://doi.org/10.21511/bbs.18\(1\).2023.02](https://doi.org/10.21511/bbs.18(1).2023.02)
30. Александров С. Оцінка ризиків ліквідності банківських установ / С. Александров // *Фінансовий ринок*. – 2019. – №1. – С. 42-53. – Режим доступу: <https://financial-market.com.ua/issues/2019/01>

31. Аналітичний звіт «Моделювання сценаріїв ліквідності у воєнний час». ПриватБанк, 2022. Режим доступу: URL: <https://privatbank.ua/scenario-analysis> (дата звернення: 10.11.2024).
32. АТ КБ «ПриватБанк». Звіт про випуск короткострокових облігацій за 2023 рік. URL: <https://privatbank.ua/ua/about/financial-statements> (дата звернення: 23.11.2024).
33. Березіна О. В. Банківська ліквідність: теоретичні засади та практичні аспекти. – Київ: Фінанси і Кредит, 2020. – 256 с.
34. Довгань Ю. О. Управління ліквідністю банківських установ. – Харків: Вид-во НБУ, 2019. – 310 с.
35. Іваненко П. О. Інструменти хеджування валютних ризиків у банківській системі // Журнал економічних досліджень. 2023. № 3. С. 45–52. URL: <https://economicjournal.com.ua/hedging> (дата звернення: 23.11.2024).
36. Іванов В. М. Ліквідність банку та її вплив на фінансову стійкість / В. М. Іванов // Економіка та фінанси. – 2021. – №3. – С. 34-45. – Режим доступу: <https://economics-finances.com.ua/article/2021/03>.
37. Інтерфакс-Україна. Прогноз рівня інфляції в Україні на 2024–2025 роки. Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/1024332.html> (дата звернення: 07.11.2024).
38. Інформаційний бюлетень Національного банку України. – Київ: НБУ, 2022. – 96 с.
39. Креді Агріколь Банк [Електронний ресурс] / АТ «Креді Агріколь Банк». — Режим доступу: <https://credit-agricole.ua/> (дата звернення: 11.12.2024).
40. Макроекономічні чинники ліквідності банків: аналіз та прогнозування. – Донецьк: Економічний вісник, 2020. – 230 с. - 25
41. Матеріали конференції «Фінансова безпека банківської системи України», м. Київ, 2022 р. – Київ: НБУ, 2022. – 187 с.
42. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, червень 2023 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H1.pdf?v=4

43. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Київ, 2023.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-ye-stiykim-ta-visokopributkovim--zvit-pro-finansovu-stabilnist> (дата звернення: 23.11.2024).
44. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Київ, 2023.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-ye-stiykim-ta-visokopributkovim--zvit-pro-finansovu-stabilnist> (дата звернення: 23.11.2024).
45. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Київ, 2022.
URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-ye-stiykim-ta-visokopributkovim--zvit-pro-finansovu-stabilnist> (дата звернення: 10.11.2024).
46. Національний банк України. Інструкція № 123 «Про порядок використання фінансових інструментів для управління ліквідністю» від 15 липня 2021 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Instruction_123 (дата звернення: 23.11.2024).
47. Національний банк України. Інфляційний звіт, липень 2023 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report - 39>
48. Національний банк України. Методика розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): схвалено рішенням Правління НБУ від 15.02.18 р. № 101-рш; зі змінами, внесеними рішенням Правління НБУ від 05.01.24 р. № 4-рш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/15022018_101-rsh_method_LCR_01042024.pdf?v=6.
49. Національний банк України. Методика розрахунку коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR): затверджено рішенням Правління НБУ від 24.12.2019 р. № 1001-рш; зі змінами, внесеними рішенням Правління НБУ від 17.07.24 р. № 259-рш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/24122019_1001-rsh_method_NSFR_05082024.pdf?v=10.

50. Національний банк України. Методичні рекомендації з управління ліквідністю банків [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/study> (дата звернення: 17.11.2024).
51. Національний банк України. Постанова Правління НБУ № 100 «Про регулювання операцій РЕПО» від 10 червня 2020 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_100 (дата звернення: 23.11.2024).
52. Національний банк України. Постанова Правління НБУ № 200 «Про випуск єврооблігацій» від 20 серпня 2021 року. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_200 (дата звернення: 10.11.2024).
53. Національний банк України. Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): Постанова від 15.02.18 р. № 13 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/15022018_13.pdf?v=10.
54. Національний банк України. Про запровадження коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR): Постанова від 24.12.19 р. № 158 [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/resolution_24122019_158.
55. Національний банк України. Прогноз ВВП України на 2024–2025 роки. Режим доступу: <https://news.finance.ua/ru/nacbank-uluchshil-prognoz-rosta-ekonomiki-ukrainy-v-2024-2025-godah> (дата звернення: 07.11.2024).
56. Павленко В. Г. Фінансова стабільність банків в умовах економічної нестабільності / В. Г. Павленко. – Київ: Університет економіки та права, 2022. – 183 с.
57. Політичні ризики та банківська ліквідність / О. Л. Черненко // Журнал фінансових досліджень. – 2020. – №2. – С. 112-124. – Режим доступу: <https://finance-research-journal.com.ua/issues/2020/02>
58. Положення про порядок регулювання діяльності банків в Україні: затв. постановою НБУ від 28.08.2001 р. № 368 // Офіційний вісник України. –

2001. – № 72. – С. 34-45. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31769394>.
- 59.Постанова НБУ №40 від 07.03.2022 "Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України"
- 60.Постанова НБУ №64 "Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах" .
- 61.Постанови НБУ щодо управління ліквідністю [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/legislation> (дата звернення: 17.11.2024).
- 62.ПриватБанк. Інноваційні технології в управлінні ліквідністю. Офіційний звіт за 2021 рік. Режим доступу: URL: <https://privatbank.ua/research/innovations> (дата звернення: 10.11.2024).
- 63.Регулювання банківської діяльності: національний та міжнародний досвід. – Київ: Видавництво НБУ, 2019. – 275 с.
- 64.Рижак О. В., Гавриленко П. І. Нормативно-правове регулювання ліквідності банків в Україні / О. В. Рижак, П. І. Гавриленко // Економічний аналіз. – 2020. – №2. – С. 56-67. – Режим доступу: <https://economic-analysis.com.ua/article/2020/02>.
- 65.Соколова Л. П. Нові підходи до підтримання ліквідності банківських установ / Л. П. Соколова // Фінансовий простір. – 2021. – № 3. – С. 22–29.
- 66.Стрес-тестування банківських ризиків. – Київ: Фінансовий клуб, 2020. – 180 с.
- 67.Сушко О. В., Назарова Ю. О. Регулювання банківської ліквідності в умовах фінансових криз / О. В. Сушко, Ю. О. Назарова // Вісник НБУ. – 2021. – №4. – С. 78-89. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/visnyk/2021/4>.
- 68.Фінансова звітність АТ КБ "ПриватБанк". Офіційний сайт ПриватБанку. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення: 10.11.2024).
- 69.Шевченко П. О. Ліквідність банківських установ: вплив економічних криз / П. О. Шевченко. – Харків: ХНЕУ, 2022. – 213 с.